

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

Director: Mircea Itu. Redactor-șef: Mioara Vergu-Iordache

CENTRELE ID SUNT UN AREAL DE EXCELENȚĂ ACADEMICĂ

Prof. univ. dr. Ioan GÂF-DEAC, prorector al Universității Spiru Haret

Prof. univ. dr. Aurel CAZACU

Prof. univ. dr. Marinică DOBRIN
Dr. Laurențiu BOGATU

- Se apropie sesiunea de examene pentru studenții de la Învățământul la Distanță și Frecvență Redusă
- Universitatea Spiru Haret face toate eforturile pentru buna desfășurare a examenelor
- Iarna nu ne va surprinde

Dialog la distanță, atât de aproape

Centrele ID online

Pagina 2

Datoria de a cunoaște limba română

Conf. univ. dr. Valeriu MARINESCU
Decanul Facultății de Limba și Literatură Română

Cultura lingvistică este considerată o parte importantă a culturii generale și, în consecință, nu ne putem socoti culti dacă facem greșeli de exprimare.

Odată cu integrarea țării noastre în Uniunea Europeană, limba română a devenit limbă oficială a Uniunii Europene, iar României i-a revenit, așa cum se știe, în cadrul Comisiei Europene, portofoliul pentru multilingvism. Inclusiv în tratatele europene, multilingvismul reflectă diversitatea culturală și lingvistică din spațiul public european. La mijlocul anului 2007, an când țara noastră a devenit membră a Uniunii Europene, a fost realizat un studiu, potrivit căruia 70% dintre români considerau că integrarea în Uniunea Europeană constituie un lucru pozitiv și se socoteau cetățeni europeni. Totuși, această integrare nu înseamnă, cum greșit cred unii, renunțarea la identitatea națională, negarea spiritului național.

Uniunea Europeană, întemeiată pe principiile libertății, democrației, drepturilor omului, respectă identitatea națională a statelor membre. Ea promovează spiritul de toleranță și ideea de diversitate culturală. De altfel, în Strategia națională de pregătire a aderării României la Uniunea Europeană, semnată la Snagov la 21 iunie 1995, se preciza foarte clar că aderarea trebuie să servească promovării interesului național și dezvoltării potențialului economic și patrimoniului cultural românesc, devenind astfel un punct esențial al solidarității naționale. Cetățenia europeană constă în posibilitatea dată oricărui individ care are cetățenia unui stat membru de a fi considerat cetățean al Uniunii Europene. Însă cetățenia europeană completează cetățenia națională și nu o înlocuiește.

Încrederea în valorile românești a caracterizat întotdeauna poporul nostru. Din secolul al XIX-lea, Țările

Române încep să se sincronizeze cu lumea occidentală, ceea ce însă nu a presupus renunțarea la spiritul național, la identitatea națională. Iată, în acest sens, ce afirmă Mihail Kogălniceanu în romanul *Tainele inimii*: „Niciodată n-am fost contrar ideilor civilizației străine. Dimpotrivă, am fost și sunt de idee că în secolul al XIX-lea, nu este iertat niciunei nații de a se închide înaintea înfrăirilor timpului, de a se mărgini în ce are, fără a se împrumuta și de la străini. Românii, prin poziția geografică, politică, morală și etnografică, sunt datori mai mult decât oricare altă nație de a nu rămâne străini la tot ce face gloria și puterea secolului. Noi, însă, în pretenția de a ne civiliza, am lepădat tot ce era bun pământesc și n-am păstrat decât ura a tot ce este pământesc. Am împrumutat de la străini numai superficialități, haina din afară, litera, iar nu spiritul, sau, spre a vorbi după stilul vechi, slova, iar nu duhul. Prin aceasta, am rupt cu trecutul nostru și nu avem nimic pregătit pentru viitor”.

(Continuare în pag. 2)

Nichita

Se spune că în copilărie a fost frumos ca un înger cu părul bădai. Și a învățat limba îngerescă pe care a folosit-o toată viața lui. În anii maturității, obișnuia să se numească în glumă antrenor de îngeri, deoarece casa lui era înconjurată în permanență de tineri străini aspiranți la gloria scrisului. Plimbându-se printre oameni și cărți, Nichita a înțeles că omul este un accident al luminii și că mai marea densitate a luminii o poți capta și emite prin cuvânt. Întâlnirile lui Nichita cu îngerul au rămas consemnate în cărți de veșnică recitare. Îngerul se uită posomorât la mine. Cu aș fi vrut să fac din tine om, iar nu un înger. De ce mă dezamăgești?

Luiza MARINESCU, în pagina 8

UNIVERSITATEA ÎN VIAȚA CETĂȚII

Conf. univ. dr.
Ileana BUDIȘTEANU
Facultatea de Arhitectură

În zilele de 8-9 decembrie 2008 a avut loc colocviul cu participare internațională „Interfața între cercetare și noile tehnologii pentru managementul informațiilor specializate”. Colocviul, desfășurat în Sala de Consiliu a Universității Spiru Haret, se înscrie în seria manifestărilor organizate de Centrul de cercetare al Facultății de Arhitectură din cadrul Universității, având ca scop stimularea schimburilor de opinii dintre cadrele universitare, specialiști și cercetători din diferite domenii conexe.

Colocviul a fost consacrat lansării a două proiecte de anvergură cu caracter interdisciplinar:

- „Valorificarea și managementul patrimoniului construit în context intercultural PATRIVAL” – proiect derulat în cadrul Programului Național de Cercetare al Ministerului Educației și Cercetării PNDDI, de către un consorțiu format din CDCAS (Centrul de cercetare, documentare pentru arhitectură, construcții și amenajarea teritoriului), Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Urbanproiect, Biblioteca Națională a României, Universitatea București, Academia de

Studii Economice și – nu în ultimul rând – cadre didactice, specialiști în domeniu din cadrul facultății de Arhitectură a Universității Spiru Haret.

Proiectul propune valorificarea și gestionarea patrimoniului construit printr-un sistem unitar de cunoaștere, bazat pe o infrastructură modernă IT, în scop educațional, științific și cultural. Tema răspunde provocării europene de extindere a serviciilor și fundamentarea deciziilor prin utilizarea mijloacelor electronice, în vederea întăririi coeziunii teritoriale și a dialogului intercultural la nivel național.

Comunicările prezentate de participanți și discuțiile care au urmat au evidențiat caracterul interdisciplinar al proiectului, cantitatea însemnată de informații pe care specialiștii participanți la proiect le vor valorifica în cadrul proiectului. Au fost, de asemenea, clarificate o serie de aspecte importante ale demersului ce va fi abordat în desfășurarea lucrării.

– „București 550 – trecut și viitor: perspectivele unei metropole europene”, proiect inițiat de Facultatea de Arhitectură a Universității Spiru Haret, este ocazionat de marcarea, în 2009, a 550 ani de atestare documentară a existenței orașului București. Proiectul are ca obiectiv inițierea unei serii de evenimente științifice și culturale

prilejuite de această aniversare, cu antrenarea mai multor facultăți din cadrul Universității Spiru Haret – facultățile de istorie, sociologie, literă, teatru, muzică, precum și a Bibliotecii Naționale a României, a Muzeului de Istorie a Municipiului București și, nu în ultimul rând, a Primăriei Capitalei.

Prezentările și discuțiile au demonstrat interesul viu suscitată de acest proiect, disponibilitatea unui mare număr de specialiști de a-și aduce contribuția la desfășurarea sa. Au fost, de asemenea, avansate o serie de propuneri concrete care să completeze imaginea evoluției Bucureștilor de-a lungul secolelor și să proiecteze imaginea sa viitoare, așa cum rezultă din planurile urbanistice și proiectele specialiștilor.

Colocviul s-a desfășurat în corelare cu cea de a 14-a Reuniune Anuală Internațională a conducerii ICONDA Bibliographic Board, care reunește specialiști din 6 țări europene (Germania, Franța, Slovenia, Marea Britanie și România). Specialiștii prezenți la București au putut lua cunoștință de preocupările specialiștilor români în furnizarea și utilizarea informațiilor specializate în domeniile construcției, arhitectură și urbanism și a avut loc un schimb util de informații privind posibilitățile de cooperare internațională în aceste domenii specifice.

Puncte de vedere

TINERII DIN ROMÂNIA — VALORI ȘI COMPORTAMENTE DIN SFERA CULTURII POLITICE

Lector univ. dr.
Ancuța PLĂEȘU

Componentele valorice, atitudinale și comportamentale ale proceselor de participare civică și politică au o relevanță substanțială pentru traiectoriile politice și economice ale societăților moderne, în general, și ale celor cu experiență democratică recentă, în special. Această concluzie sintetică a unor cercetări comparative extensive întreprinse în societăți foarte diferite, legitimează interesul deosebit, manifestat și în România ultimului deceniu, față de cercetarea participării politice și civice și a suportului cultural al acestora.

Perspectiva teoretico-metodologică

Studiul realizat în perioada aprilie-iunie 2007 vizează tinerii din România și își propune să descrie principalele dimensiuni circumscrise de procesul participării civice și politice a acestora, utilizând o

metodologie multiplă atât sub raport calitativ, cât și cantitativ.

Abordarea calitativă a avut scopul de a surprinde aspectele latente, de motivație, pentru o analiză validă a elementelor de suport și de rezistență, la nivel individual și social, în procesul participării. Punerea în relație a datelor obținute pe această cale cu datele cantitative oferite de sondajele de opinie, a permis analiza complexă a fenomenului participării tinerilor și conturarea oportunităților și a factorilor de risc din perspectiva configurării unor direcții ale politicilor publice în domeniul participării civice și politice a tinerilor.

Populația țintă a cercetării au constituit-o tinerii neinstituționalizați, cu vârste cuprinse între 15 și 35 de ani, din România.

Indicatorii luați în considerare pentru a măsura participarea civică se structurează pe mai multe planuri: pe de o parte, planul individual și cel social, pe de altă parte, planul subiectiv/atiudinal/valoric (acoperit în analiză de indicatorii: încredere, interes, competență civică, disponibilitate de implicare, motivație de implicare/neimplicare, grad de informare

privind problemele publice și ONG-urile) și planul acțional/obiectiv (reprezentat prin indicatorii: apartenență la organizații neguvernamentale, activism comunitar, activism electoral, participare politică informală).

Planul subiectiv configurează explicații din zona motivației indivizilor pentru participarea efectivă descrisă de planul acțional.

În afara motivației subiective, însă, există caracteristici ale structurii sociale de care depinde, în mod fundamental, modul în care oamenii se raportează unii la ceilalți și participă la procesele sociale. Constrângerile provocate de insecuritatea mediului social și economic, invocate frecvent de tineri ca motive de neparticipare, lipsa unui cadru instituțional, care să faciliteze integrarea și participarea, informarea deficitară privind rețeaua de organizații și mecanismele de participare la activitățile acestora, se constituie în factori care configurează explicații de natură structurală și obiectivă pentru participarea scăzută a tinerilor din România.

(Continuare în pag. 6)

PROGRAMELE DE MASTERAT – CALEA SPRE EXCELENȚĂ

Facultatea de Jurnalism, Comunicare și Relații Publice

SPECIALIȘTI CU PREGĂTIRE SUPERIOARĂ, UNIVERSITARĂ

Prof. univ. dr. Mircea Itu,decan	
Obiectivul principal al programelor este de a pregăti specialiști capabili să răspundă cerințelor actuale și de perspectivă, care să aibă atât cunoștințe teoretice de bază, cât și deprinderi practice. Toate competențele și aptitudinile avute în vedere sunt obținute în cadrul cursurilor, lucrărilor practice și activităților de cercetare prevăzute în programele analitice. Facultatea de Jurnalism, Comunicare și Relații Publice și-a asumat misiunea de a forma specialiști cu pregătire superioară, universitară, în domeniul <i>Științelor comunicării, relațiilor publice și publicității</i>, în concordanță cu „Clasificarea Internațională tip a profesiunilor” a „Biroului Internațional al Muncii” al Organizației Internaționale a Muncii, organism de specialitate al O.N.U., cu Clasificarea Ocupațiilor din România, cu noile exigențe ale reconstrucției societății românești generate de tranziția de la vechiul tip de societate la noua societate, avansată, contemporană. Obiectivele programelor de masterat vizează formarea de jurnaliști în diversele arii ale mass-media: presă scrisă, radio, televiziune, de redactori la reviste de specialitate, de profesori de științe socio-umane și ale comunicării în învățământul universitar sau preuniversitar, precum și de cercetători științifici. Mass-media și comunicarea Pe parcursul programului de masterat, <i>Mass-media și comunicarea</i> sunt studiate următoarele discipline: semestrul I: 1. <i>Modele stilistice ale presei românești</i>, conf. univ. dr. Valeriu Râpeanu 2. <i>Mass-media și comunicarea politică</i>, prof. univ. dr. Pamfil Nichițelea 3. <i>Comunicare interculturală europeană</i>, prof. univ. dr. Mircea Itu 4. <i>Limbaajul specific al jurnalismului sportiv</i>, prof. univ. dr. Lucian Chișu semestrul II: 1. <i>Mari înfruntări în presa românească</i>, conf. univ. dr. Valeriu Râpeanu 2. <i>Comunicare publică și argumentare</i>, conf. univ. dr. Aurel Cazacu 3. <i>Teorii ale comunicării</i>, conf. univ. dr. Sultana Craia semestrul III: 1. <i>Construirea mesajului în jurnalismul de agenție</i>, prof. univ. dr. Pamfil Nichițelea 2. <i>De la cultura elitelor la cultura de masă</i>, prof. univ. dr. Lucian Chișu 3. <i>Spațiul public și comunicarea</i>, conf. univ. dr. Sultana Craia semestrul IV: 1. <i>Promovarea imaginii politice în mass – media</i>, prof. univ. dr. Pamfil Nichițelea 2. <i>Valori estetice și etice în comunicarea mediatică</i>, lector univ. dr. Loredana Boșca. Relații publice și publicitate Cu aceleași obiective ca și în cazul programului de masterat Mass-media și comunicarea, în cadrul programului <i>Relații publice și publicitatea</i> sunt studiate disciplinele: semestrul I: 1. <i>Libertățile publice și comunicarea</i>, conf. univ. dr. Sultana Craia 2. <i>Comunicare intra și interculturală</i>, prof. univ. dr. Ioan N. Roșca 3. <i>Relațiile publice, mass-media și organizațiile</i>, lector univ. George Lăzăroi 4. <i>Civilizație și mentalități românești în context european</i>, lector univ. dr. Grațiela Popescu semestrul II: 1. <i>Introducere în comunicarea publică</i>, conf. univ. dr. Sultana Craia 2. <i>Argumentare și retorică în comunicarea publică</i>, conf. univ. dr. Aurel Cazacu 3. <i>Polemica de presă</i>, conf. univ. dr. Valeriu Râpeanu semestrul III: 1. <i>Comunicarea mediatică în promovarea imaginii politice</i>, prof. univ. dr. Pamfil Nichițelea 2. <i>Campaniile de relații publice</i>, lector univ. dr. Corina Matei semestrul IV: 1. <i>Discursul publicitar și manipularea</i>, lector univ. dr. Corina Matei 2. <i>Spațiul public și comunicarea</i>, conf. univ. dr. Sultana Craia. Planurile de învățământ pentru programele de masterat Mass-media și	

comunicarea și Relații Publice și publicitate au fost elaborate ținându-se seama de specificul acestei forme de învățământ, și anume nu atât de a aprofunda conținutul disciplinelor de licență, cât de a asigura masteranzilor posibilitatea unei cercetări interdisciplinare, printr-un ansamblu de probleme teoretice aflate în interrelație. Metoda de predare cea mai folosită o reprezintă dezbaterea.

În consecință, programele analitice ale masteratelor cuprind, pe lângă teme vizate mai limitat în ciclul de licență, mai ales teme noi aflate la granița unor discipline studiate anterior, necesitând,

programe de învățământ adecvate, conform standardelor recomandate de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, dar urmărindu-se compatibilizarea exigențelor *Procesului Bologna*, cu planurile unor programe de masterat de profil din cele mai prestigioase universități europene.

Cercetarea științifică desfășurată de personalul didactic al facultății a fost, în mare măsură, strâns legată de nevoile procesului de învățământ, inclusiv ale ciclului de masterat. În consecință, cadrele didactice, în special cele cu sarcini de predare, au elaborat douăzeci și cinci de manuale, cursuri,

fost incluse și teme cu caracter interdisciplinar prevăzute special pentru programul de masterat și concordante cu tematica unor discipline ale masteratului.

Așadar, activitatea de cercetare științifică îi antrenează și pe masteranzi, ca și pe studenții cei mai valoroși.

Aptitudini și oportunități

Masteranzii promovați primesc o diplomă de studii de masterat însoțită de suplimentul la diplomă întocmit conform reglementărilor în vigoare. Ne

(COM)*1241; specialiști în științe economice, sociale și umaniste – ISCO 88 (COM)*1244; conducători în servicii de publicitate și relații publice – ISCO 88(COM)*1234; scriitori, ziariști și asimilați – ISCO 88 (COM)*2451; specialiști în relații publice – ISCO 88 (COM)*2447. Vom elabora o bază de date cu încadrarea lor în muncă, după încheierea masteratului, precum și o situație statistică.

O parte dintre cei care vor urma programul de masterat își vor perfecționa pregătirea și se vor înscrie la doctorat, unde ar putea să dezvolte tema de la lucrarea de disertație elaborată la masterat. Sub aspectul competențelor, masteranzii își vor însuși idei și teorii noi cu privire la comunicarea de masă. De asemenea, își vor acumula noi cunoștințe privind comunicarea mediatică. În ceea ce privește formarea abilităților, ne propunem să cultivăm însușirea și practicarea metodelor și tehnicilor moderne de comunicare. Totodată, vom încuraja cultivarea deprinderilor de a lucra cu oamenii și cu mijloacele mediatice.

Condiții de admitere

Admiterea se desfășoară sub forma unui concurs organizat de Facultatea de Jurnalism, Comunicare și Relații Publice. Astfel, are loc un interviu, prin care se analizează disponibilitatea candidatului pentru programul de masterat la care optează. Candidații susțin un test de evaluare a cunoștințelor necesare aplicării la un astfel de program. Disciplinele sunt anunțate candidaților prin ghidul pus la dispoziția acestora.

Dosarul de concurs trebuie să conțină o copie legalizată după diploma de licență, foaia matricolă, actul de identitate, un CV, o scrisoare de motivație, precum și acte doveditoare ale aptitudinii, din punct de vedere medical.

Candidații trebuie sa aibă cunoștințe solide de comunicare și de cultură, comunicare în mass-media, istoria presei românești, teoria comunicării, tehnici de comunicare, comunicare interculturală, jurnalism de agenție, limbajul jurnalistic contemporan și metodologia cercetării.

Candidații declarați admiși vor încheia un contract individual cu Universitatea *Spiru Haret*.

Evaluarea se va face pe bază de referate scrise la fiecare materie, încurajându-se cercetarea științifică individuală. Absolvirea masteratului se obține printr-o lucrare de disertație susținută în fața comisiei la finele celor patru semestre de masterat de tip *Bologna*.

astfel, cercetări interdisciplinare. Așadar, programele analitice prevăd abordarea din perspectivă interdisciplinară contemporană a noilor teme privind omul, cultura și societatea postmodernă. Această perspectivă favorizează dezvoltarea gândirii comparative și sintetizatoare a masteranzilor, inclusiv pentru cercetare și creație spirituală. Ele țin seama de reconstrucțiile teoretice și de stadiul actual al dezvoltării fiecărei discipline.

În concluzie, pentru organizarea masteratelor au fost concepute planuri și

tratate, precum și alte materiale cu caracter didactic, multe din ele fiind tipărite la Editura Fundației *România de Măine*.

Totodată, de la înființarea facultății și până în prezent, cadrele didactice ale facultății au realizat cercetarea unor teme de interes aparte pentru istoria culturii și pentru științele comunicării din România.

În planurile de cercetare ale Catedrei de Jurnalism, Comunicare și Relații Publice pe anul universitar 2008-2009 și în cele de perspectivă au

preocupăm ca masteranzii să se încadreze în piața muncii în profesii corespunzând unor clasificări la nivel european (conform COR 2007, respectiv clasificarea ocupațiilor din România), după cum urmează: subgrupa majoră 123 – profesori în învățământul superior, secundar și asimilați, precum și alți specialiști cu ocupații intelectuale și științifice – ISCO 88 (COM)*123; subgrupa majoră 124 – specialiști cu funcții administrative, activând în domeniul publicitar și altele – ISCO 88

(Urmare din pag 1)

Datoria de a cunoaște limba română

Din păcate, această situație se întâlnește și astăzi, în secolul al XXI-lea. În limba română actuală, se constată mode (să sperăm trecătoare), se desprind unele tendințe, precum folosirea abuzivă a neologismelor luate mai ales din engleză. Pe de altă parte, există, în vremea de acum, o serie de voci care se ridică împotriva unor mari scriitori precum Eminescu, Arghezi sau Sadoveanu, pe motiv că ei ne leagă prea mult de tradiție și împiedică integrarea culturii noastre în Europa.

În comunicarea intitulată *A fi european* și susținută, în anul 2002, la Școala de vară *Cetățenie națională – cetățenie europeană*, acad. Eugen Simion, președintele de atunci al Academiei Române, făcea următoarea afirmație: „Credința mea cea mai sinceră este că Europa nu reprezintă o fermă în care trebuie să lucrăm toți; este o stare de spirit, este o sumă de valori morale, spirituale și democratice. Europa înseamnă libertatea de expresie, respect lucid (nu fanatic) față de tradițiile fiecărei culturi, înseamnă șanse pentru toți față de propria cultură și față de bunul comun care este cultura europeană”. Iată de ce noi, cetățeni ai Uniunii Europene, trebuie să ne simțim, înainte de toate, cetățeni români. În acești calitate, avem datoria să ne cunoaștem cât mai bine limba națională, să o vorbim corect, să o apărăm de abuzuri, să nu o trădăm.

A cunoaște bine limba română este, așadar, o datorie patriotică și înseamnă, pe de o parte, să ne exprimăm corect, iar, pe de altă parte, să avem un vocabular cât mai bogat, cât mai variat, oglindind cunoștințele pe care le-am acumulat în diverse domenii de activitate. De multe ori, avem îndoieli în privința modului în care un cuvânt trebuie scris sau trebuie pronunțat.

Pentru a ne lămurii, se impune să apelăm la o lucrare normativă foarte importantă, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*. La apariția ediției a doua a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, în anul 2005, președintele de atunci al Academiei Române, acad. prof. univ. dr. Eugen Simion, o definea în felul următor: o lucrare necesară, așteptată de marele public, o lucrare de interes național, care va fi utilizată de aici înainte ca unica sursă pentru aplicarea corectă a normelor academice în domeniul ortografiei limbii române. DOOM-ul nostru apare într-un moment în care este mare nevoie de el.

Deși avem asemenea lucrări normative, mulți români fac astăzi greșeli de scriere și de rostire. Una dintre cauze trebuie căutată, paradoxal, în anii de școală, unde, din cauza formalismului didactic, predarea regulilor ortografice și ortoepice are, de multe ori, un caracter predominant teoretic, în dauna aplicațiilor, a practicii. Pe de altă parte, românii greșesc și sub influența mijloacelor de comunicare în masă (revistele, ziarele, chiar televiziunea), unde, din păcate, de multe ori normele ortografice și ortoepice sunt încălcate.

Postul de televiziune *România de Măine- Educațional* – post național, universitar și cultural – își invită, în fiecare săptămână, telespectatorii să își perfecționeze exprimarea, pentru că, așa cum spunea marele poet Mihai Eminescu, „limba română este dovada culturii omului”. Tot Eminescu afirma că limba și legile ei dezvoltă cugetarea. Acest post propune cursuri de limba română, ținute de prestigioși profesori de la Universitatea *Spiru Haret*, difuzează dezbateri pe tema respectării normelor limbii literare, la care sunt

invitați specialiști, lingviști și, mai ales, transmiteri emisiunile *Vorbiți, scrieți românește!* și *Universul cuvintelor*, emisiuni care abordează cu precădere probleme de gramatică normativă și de vocabular, în condițiile în care limba folosită astăzi la radio, la televiziune și în presa scrisă este, de cele mai multe ori, „urâtă”, ca să îl cităm din nou pe acad. prof. univ. dr. Eugen Simion.

Nu o dată, am auzit reporteri, prezentatori de emisiuni, moderatori făcând greșeli de exprimare. Nu o dată, citind un ziar sau o revistă, am descoperit greșeli de scriere, de morfologie, de sintaxă, de vocabular, de punctuație. Astăzi, presa, radioul și mai ales televiziunea ocupă primul loc în informarea celor mai largi categorii ale publicului și, tocmai de aceea, nu putem admite ca un redactor, un realizator, o comentator sau un prezentator să facă greșeli de exprimare.

Într-o serie de emisiuni *Vorbiți, scrieți românește!*, așa cum, probabil, își amintesc telespectatorii noștri fideli, am prezentat asemenea greșeli, fără să intenționăm să stricăm imaginea cuiva, fără să intenționăm să compromitem pe cineva. Dorința noastră era ca, odată semnalate, respectivele greșeli să nu se repete. Din păcate, nu a fost așa. Se greșește în continuare, și încă foarte mult, în mass-media din România. A greși este omenesc, însă a persevera în greșeală este rău.

Iată câteva exemple de asemenea greșeli: „Măine se vor înregistra doisprezece grade” (în loc de „douăsprezece grade”); „principalele priorități politice ale viitorului guvern sunt...” („principalele priorități” reprezintă un pleonasm); „RADET cere să se refacă calculele” (iață aici o cacofonie); „lucrările de construire ale Catedralei Mântuirii Neamului” (în loc

de „lucrările de construire a Catedralei Mântuirii Neamului” – vorbim despre construirea catedralei, nu despre lucrările ei); „valoarea câștigului cel mare de la loto” (în loc de „valoarea câștigului celui mare”). Iată și câteva cuvinte deformate: „sălbatec” (în loc de „sălbatic”), „ostateci” (în loc de „ostatici”), „vame” în loc de „vămi” și exemplele pot continua mult și bine. De asemenea, sunt supărătoare pronunțările regionale și populare, ca și deformările numelor proprii.

Încheiem acest articol prin a propune tuturor cititorilor săptămânalului *Opinia națională* un exercițiu care să îi ajute să vorbească și să scrie românește cât mai bine. Este vorba despre **un text care conține diferite tipuri de greșeli, text care trebuie rescris, corectând toate greșelile, indiferent de natura lor:**

Verdictul marei majorități a alegătorilor a fost că nici unul din principalii protagoniști nu au dreptate. Nici mijloacele mas-media, prin interacțiunile lor reciproce, nu și-au adus aportul la soluționarea problemei. Este inadmis ca candidații să nu aibe răspunderea care le-a ceruto președintele. Dealtfel, presa a prevăzut dinainte eșecul amândorora.

Într-un număr viitor, vom publica răspunsul corect.

Până atunci, însuflețiți de marea sărbătoare românească de la 1 Decembrie, să ne amintim vorbele lui Ion Luca Caragiale: „Trăiască frumoasa și cumintea limbă românească! Fie în veci păstrată cu sfințenie această scumpă carte de boierie a unui neam, călit în focul atâtor încercări de pierzanie!”.

CENTRELE ID SUNT UN AREAL DE EXCELENȚĂ ACADEMICĂ

- Se apropie sesiunea de examene pentru studenții de la Învățământul la Distanță și Frecvență Redusă
- Universitatea *Spiru Haret* face toate eforturile pentru buna desfășurare a examenelor
- Iarna nu ne va surprinde

În data de 10 decembrie 2008, orele 10.00, a avut loc tele-întâlnirea de lucru, prin Internet, a tuturor directorilor Centrelor ID din țară ai Universității Spiru Haret, respectiv a tuturor președinților sucursalelor județene ale Societății Naționale Spiru Haret pentru Educație, Știință și Cultură.

S-a dialogat despre activitățile curente aferente studenților ID și FR din Centrele ID, privind punerea în practică a Precizărilor nr. 1509/15.11.2008 referitoare la pregătirea Sesiunii de examene de iarnă, aprobate de Președintele și Rectorul Universității *Spiru Haret*.

În cadrul fiecărui punct al Ordinii de zi, prorectorul Universității *Spiru Haret*, prof. univ. dr. Ioan Gâf-Deac, a făcut precizări, iar directorii Centrelor ID din țară au venit cu solicitări, propuneri și au prezentat problemele cu care se confruntă.

Punctul cel mai dezbătut l-a constituit Sesiunea de iarnă 2008-2009. Directorilor Centrelor ID li s-a cerut în mod expres să afișeze în loc vizibil orarul de funcționare al fiecărui centru, precum și modalitățile de contact (e-mail, telefon, fax), să asigure spații de așteptare pentru studenți, să plaseze indicatoare de acces, să marcheze corespunzător sălile de examen, să afișeze programele TVRM Educațional, TVRM Cultural, să pună la dispoziția studenților revista *Opinia națională*, să asigure protecția împotriva incendiilor și să asigure căile de evacuare, să se încerce

amenajarea unor spații de prim-ajutor, respectiv asigurarea unor spații de parcare. S-a subliniat și faptul că nu se percepe taxe suplimentare pentru susținerea examenelor și că este interzis orice fel de protocol în perioada premergătoare, în timpul și după sesiunea de examene.

Ținând seama de specificul lunilor de iarnă a fost solicitat tuturor Centrelor teritoriale să asigure soluții de dezapezire pentru căile de acces și s-a subliniat faptul că reprogramările, care ar putea interveni datorită condițiilor atmosferice, să fie solicitate în scris, prin e-mail sau fax, către Decanate.

Deoarece pentru Universitatea *Spiru Haret* fiecare persoană contează, Centrele teritoriale au fost solicitate în mod special să asigure condițiile necesare susținerii examenelor și pentru studenții cu dizabilități, aceasta pe lângă promptitudinea, sollicitudinea și comportamentul ireproșabil pe care trebuie să îl arate tuturor studenților.

De asemenea, s-a subliniat faptul că toate sălile în care se vor organiza examene vor fi monitorizate audio și video, pentru a se asigura o strictețe a desfășurării verificărilor programate. Aceasta este de altfel și o modalitate de a fi în contact permanent cu Departamentul IT, în cazul în care apar probleme tehnice (de conectare în platforma Blackboard a studenților, de nefuncționare a bazei materiale etc.).

Gabriela SÂRBU

STUDENTII ÎNTREABĂ. PROFESORII RĂSPUND

Astăzi răspund:

de la Facultatea de Marketing și Afaceri Economice Internaționale

• Prof. univ. dr. Manuela EPURE, prorector al Universității *Spiru Haret*

Metode și tehnici utilizate în cercetările de marketing online

Student: *Care sunt metodele și tehnicile utilizate în cercetările de marketing online?*

Profesor: Cercetările de marketing online au revoluționat cercetarea, furnizând oportunități, dar și provocări cercetătorilor și beneficiarilor rezultatelor cercetărilor.

Ca aspect pozitiv, dezvoltarea tehnologiei online a dat posibilitatea cercetătorilor de a oferi clienților o metodă rapidă și ieftină de a cunoaște audiența țintă. Cercetările online ca parte a studierii pieței s-au dezvoltat rapid, o mare varietate de instrumente IT sunt acum disponibile și mult mai ușor de utilizat.

De altfel, potențialul pentru rapiditate și costuri scăzute al cercetărilor de piață online le face să fie cea mai atractivă metodă de a intervieva un eșantion mare de oameni, însă trebuie avut grijă: a te baza prea mult pe Internet înseamnă a pierde contactul uman, ceea ce nu trebuie să se întâmple într-o afacere.

În cercetările online, mai mult decât în oricare altă metodă, este nevoie de creativitate. Sondajele prin Internet reprezintă una dintre cele mai provocatoare tehnici noi ce a fost introdusă în cercetarea pieței în ultimele decenii.

Student: *Ar fi instructiv să aflăm ce presupun cercetările de marketing online?*

Profesor: Studiarea pieței reprezintă o activitate importantă pentru orice organizație care este preocupată să găsească oportunități și, mai ales, pentru micile companii care urmăresc să își dezvolte afacerea. Pornind de la găsirea unei nișe de piață, pentru a răspunde mai bine nevoilor clienților și a crește gradul lor de satisfacție, până la a reuși o planificare eficientă a unei campanii promoționale, cercetarea poate asigura informații despre piață vitale pentru a încuraja succesul, pentru a spori competitivitatea și a maximiza profitul.

Richard Windle, purtător de cuvânt al Marketing Research Society, spune: „Cercetarea pe Internet oferă multe oportunități, dintre care cele mai multe sunt încă neexplorate. Pentru companii a venit momentul să ia în considerare posibilitatea realizării de anchete selective online cu atât mai mult cu cât este un domeniu cu real potențial de creștere în viitor. De altfel, este esențial ca acest potențial semnificativ să înceapă să fie valorificat corespunzător”.

Din dorința de a promova cercetările de marketing online, practicienii au fost interesați de prezentarea principalelor avantaje ale unui asemenea gen de demers, acestea fiind:

- un număr mare de respondenți pot fi contactați și intervievați printr-un singur contact;
- barierele internaționale nu mai reprezintă un impediment – pot fi realizate cercetări la nivel mondial doar printr-un simplu click;

- reprezintă un mod necostisitor de a conduce proiecte de cercetare de mare amploare – este posibilă obținerea de mii de răspunsuri doar pentru un preț de nimic;
- se pot organiza paneele de respondenți, cele mai multe cercetări presupun accesul la paneele care au un acces simplu, conțin respondenți de încredere, care răspund imediat online la chestionarele primite;

- permite o rapidă procesare a răspunsurilor – durează câteva zile pentru a administra un chestionar și, în același timp, pentru a prelucra rezultatele.

Pentru orice afacere, care impune o privire de ansamblu asupra unei largi categorii de populație, căreia i se adresează, nu încapă nicio îndoială că o astfel de cercetare online aduce un real beneficiu.

Totuși, ca oricare altă formă de cercetare a pieței, și în acest caz, al cercetării online, se impun respectate anumite **reguli de bază**. Acestea sunt:

- cercetătorul trebuie să fie informat* asupra aspectelor esențiale pe care ambele părți implicate (cercetător și beneficiar) înțeleg să le obțină pentru a evita apariția confuziilor sau dezamăgirilor ulterioare;
- concentrarea pe aspectele cu adevărat importante*. Este mai util să obții informații rapid sau să beneficiezi de informații detaliate despre subiectul abordat? A răspunde la întrebare înseamnă, de fapt, să decizi ce este cu adevărat important la momentul demersului de cercetare respectiv;
- certitudinea că cercetătorul dispune de toate resursele necesare* pentru a intervieva un eșantion reprezentativ, care este esențial în obținerea de rezultate cu un grad de acuratețe ridicat. Totuși, există și temerea că cercetările prin Internet pot provoca o dezamăgire importantă din partea respondenților. Pentru a reduce un astfel de inconvenient se preferă organizarea unor paneele de respondenți pre-structurate, ce pot fi anterior verificate, controlate, și care au realizat răspunsuri satisfăcătoare în cercetări de același tip.

Student: *Există și anumite limite ale cercetării online față de metodele și tehnicile tradiționale de cercetare. Care ar fi acestea?*

Profesor: În ciuda avantajelor evidente, cercetările online nu trebuie privite ca un înlocuitor universal al cercetărilor tradiționale. Cercetarea online are limitele sale ce trebuie cunoscute și evaluate pentru a fi în măsură să decidem dacă este mai avantajos un astfel de demers sau trebuie să ne orientăm către metodele și tehnicile tradiționale de cercetare.

Aceste **limite** sunt:

- când beneficiarul anchetei întreabă direct respondentul, când el însuși formulează întrebările fără a mai apela la specialiștii în cercetările de marketing există riscul de a fi compromisă obiectivitatea interviului și chiar imparțialitatea interpretării rezultatelor;
- Internetul este, totuși, un mediu limitat din care să poți extrage un eșantion cu adevărat reprezentativ. Cercetările online pot ținti doar utilizatori de Internet, și, mai ales, acei utilizatori de Internet care sunt pregătiți și sunt dispuși să răspundă întrebărilor din chestionar, ceea ce nu reprezintă decât un procentaj foarte scăzut, de exemplu, în țările în curs de dezvoltare;
- datorită evoluției rapide a Internetului și, mai cu seamă, datorită potențialului în creștere al cercetării pieței online este necesară o reglementare a acestor practici, ceea ce nu este posibil acum, cu toate că anumite organizații naționale și internaționale fac eforturi serioase în acest sens.

În ciuda limitelor evidente, cercetările online dețin un rol important în această lume a afacerilor rapide. Dacă o companie optează, pentru cercetare online, atunci specialiștii trebuie să desfașoare cu același grad de responsabilitate un astfel de proiect, ca și cum ar fi un proiect derulat prin metode și tehnici tradiționale. De exemplu, interfața pe care o vede respondentul trebuie creată cu atenția cuvenită din punct de vedere al tehnologiilor de care dispun respondenții, întrebările trebuie planificate și redactate cu meticulozitate pentru a preveni neînțelegerile și o grijă deosebită se impune a fi acordată determinării audienței țintă, căreia îi va fi transmis chestionarul.

O simplă trecere în revistă a furnizorilor de servicii de natura *cercetărilor de piață online* scoate în evidență anumite preocupări distincte, cum ar fi:

- toți furnizorii descriu cu multă grijă natura serviciilor oferite, mai cu seamă că eventualii clienți pot să nu fie suficient informați asupra problemelor în cauză;
- oferta include, în majoritatea cazurilor, cercetări cantitative și mai puțin cercetări calitative care necesită asigurarea unor condiții speciale de desfășurare;
- rapiditatea obținerii răspunsurilor nu asigură întotdeauna respectarea cerințelor de reprezentativitate. Nick Sparow (în articolul său *Quality issues in online research*, publicat în Journal of Advertising Research, iunie 2007) argumenta că populația online este mult diferită de populația reală și asta înseamnă că selecția persoanelor care vor fi incluse în eșantion trebuie să se realizeze în funcție de alte criterii de reprezentativitate, altele decât cele tradiționale;
- cercetările online s-au dezvoltat rapid pe plan internațional și acest lucru s-a întâmplat și în România, totuși, furnizorii români nu asigură prelucrarea statistică complexă a datelor colectate, ei se opresc doar la calcularea procentelor, determinarea mediei, fără a realiza analiza corelației, teste de semnificație, analiza tipologică, analiza multivariată etc. Consecință? Beneficiarii rezultatelor studiilor de piață primesc doar o imagine parțială a configurației fenomenelor de piață, fără a avea posibilitatea studierii corelațiilor existente între variabile studiate, deci nu se pot evidenția eficient factorii ce influențează aceste fenomene;

- cercetările online, mai mult decât oricare alt tip de cercetări, presupun multă creativitate, căci, de exemplu, nu pot fi folosite, pur și simplu, metodele obișnuite de creare și organizare a întrebărilor în chestionar. Pentru a reține atenția utilizatorilor de Internet se impune ca de la prima vedere chestionarul să trezească interes și să-i determine să se oprească pe acea pagină de web și, mai cu seamă, să răspundă întrebărilor formulate;
- completarea unui chestionar online poate fi un foarte bun substitut pentru utilizarea telefonului ca mijloc de culegere a datelor. Un rezultat clar al dezvoltării cercetărilor online este evident – cercetările de marketing au devenit acum accesibile celor mai multor companii, indiferent de resursele financiare pe care își permit să le aloce unor astfel de studii;
- Richard Windle spune că sondajul online constituie una dintre cele mai noi și interesante tehnici care a fost introdusă în

cercetarea de marketing în ultimele decenii. Cum va evolua această tehnică, însă, este prematur să ne pronunțăm.

Student: *În ce măsură poate fi asigurată reprezentativitatea eșantionului?*

Profesor: Una din cele mai dificile sarcini în realizarea sondajelor online o reprezintă **eșantionarea**. Cum și de unde putem obține un eșantion pe Internet, cum să controlăm compoziția și consistența eșantionului și, mai ales, care este procedeu optim de eșantionare pentru mediul virtual? Toate aceste întrebări sunt firești și ele trebuie să își găsească răspunsul corespunzător înainte de demararea cercetării de piață online. Având în vedere aceste aspecte, precum și proliferarea sondajelor, fundamentarea necorespunzător, care au forțat utilizatorii de Internet să considere mesaj-spam orice invitație de a răspunde la un chestionar, putem afirma că **panelul online** (e-panel) constituie, totuși, cea mai bună soluție, deoarece formarea acestuia a urmărit furnizarea unei soluții cât mai bune pentru o eșantionare de calitate.

Scopul principal în acest demers îl reprezintă examinarea conceptului de testare prin Internet, căutând dincolo de înțelegerea adecvată a particularităților testării pe Internet, ca mediu nou, să definim *cine sunt și cum se manifestă* acești „noi” respondenți localizați în interiorul acestui nou mediu. Mai mult, o studiere a problemei eșantionării online ne va obliga să acordăm o atenție deosebită studierii și înțelegerii diferențelor care există în rezultatele obținute, folosind fie **e-panel**, fie **eșantionarea** pornind de la **bazele de date** existente pe Internet.

Se impun a fi urmărite, în cadrul acestei analize, cel puțin **cinci obiective**:

- Determinarea nivelului de acuratețe existent în cazul rezultatelor furnizate de panelul Internet și, de exemplu, de cel realizat prin poștă. Răspunsul consumatorului privitor la conceptul pus în discuție va fi asemănător din punct de vedere al interesului pentru cumpărare, unicitate, preț-calitate atât în cazul e-panelului, cât și în cazul panelului prin poștă? Și, mai cu seamă, vor fi deciziile aceleași, indiferent de metodologia folosită pentru obținerea informațiilor?;
- Înțelegerea diferențelor demografice dintre cele două tipuri de paneele (e-panel și panel prin poștă). Creșterea substanțială a accesului la Internet, precum și modul frecvent de utilizare a acestuia par să conducă, de exemplu în SUA, la rezultate foarte apropiate în ceea ce privește asigurarea reprezentativității eșantioanelor în privința indicatorilor demografici relevanți. Însă situația este mult diferită în alte țări, în special în cazul celor în curs de dezvoltare, ceea ce ne obligă să avem rezerve în ceea ce privește asigurarea reprezentativității demografice a eșantioanelor online;
- Analiza impactului aplicării metodei ponderilor în stabilirea componenței eșantionului. Metoda presupune aplicarea de cote procentuale asupra bazelor de date

vehiculate pe Internet, cel mai adesea construite pornind de la anumiți indicatori demografici;

4. Determinarea duratei de acceptare a conceptului supus cercetării de către diferite grupuri delimitate demografic;

5. Determinarea duratei de acceptare a conceptului supus cercetării de către diferite grupuri delimitate demografic.

O altă modalitate de a obține informații relevante prin metode online o reprezintă *focus-grupurile online*. A modera un focus grup în manieră tradițională, față în față, nu este deloc ușor, participanții sunt atent selecțiați, subiectul pus în discuție este abordat structurat, moderatorul intervine și sesizează direct modul în care interacționează și răspund subiecții. A modera online înseamnă mai curând o interacțiune printr-un intermediar – computerul și instrumentele software specifice – ceea ce limitează și îngreunează cumva rolul moderatului. Pentru a valida rezultatele obținute dintr-o astfel de cercetare calitativă se impune, mai întâi, să ne asigurăm că am reușit să îndeplinim anumite condiții esențiale:

- *realizarea unei recrutări de bună calitate*; ca și în cazul tradițional, este necesară alegerea unui număr mai mare de persoane, pentru a dispune de rezerve, participanții trebuie să primească compensații pentru participarea lor la același nivel cu cele primite, dacă ar fi participat la un focus-grup tradițional;
- *pregătirea adecvată a ghidului destinat moderatului și grija ca moderatul să cunoască conținutul acestuia în totalitate*; moderatul va tasta și va gândi în același timp ceea ce înseamnă că nu prea are timp să răsfășoacă ghidul pus la dispoziție;
- *descrierile ample trebuie pregătite dinainte sub formă de documente word și pot fi puse la dispoziție prin definirea link-urilor aferente pe parcursul discuției online*;
- *moderatorul trebuie să fie familiarizat cu toate facilitățile pe care le are la dispoziție*: computer, software, poziția documentelor ajutoare în foldere etc.

– *moderatorul trebuie să sosescă mai devreme decât ora anunțată pentru a pune în funcțiune și a verifica facilitățile IT*, dar și pentru a-i întâmplina virtual pe membrii focus-grupului. Pe măsură ce fiecare participant sosește (adică se conectează) moderatul le semnalează, printr-o formulă de bun venit, faptul că prezența lor a fost remarcată, altfel ei devin nesiguri asupra locului și orei la care au fost convocați;

– *se fac cunoscute participanților așteptările organizatorilor*: pentru început ne asigurăm că se simt confortabil cu

formatul online, apoi precizăm că nu se iau în considerare eventualele greșeli de tastare sau gramaticale, ci interesează, în mod deosebit, acele opinii onest exprimate.

– *participanții sunt înștiințați de regulile de bază ale discuției*: participanții pot fi de acord sau nu cu opiniile celorlalți participanți, dar trebuie să se asigure că au răspuns la absolut toate întrebările adresate de moderator;

– *moderatorul încearcă să rețină numele fiecărui participant și va urmări tot ceea ce spune fiecare dintre membrii grupului*: numai astfel va reuși să mobilizeze adecvat participanții, îi va stimula să formuleze opinii și va reuși să înregistreze corespunzător toate ideile formulate;

– *moderatorul va solicita fiecărui participant să răspundă pe loc la fiecare dintre întrebările formulate*: orice întârziere în formularea răspunsurilor prelungește durata demersului și cei rămași în urmă nu pot interacționa corespunzător cu ceilalți, care sunt mult avansați;

– *moderatorul trebuie să se aștepte la un flux conversațional mult mai lent decât într-un focus grup tradițional față în față*;

– *moderatorul trebuie să își perfecționeze viteza de tastare a cuvintelor și capacitatea de memorare*: anumiți moderatori găsesc dificil să taseze, să rețină numele tuturor interlocutorilor și conținutul conversației în același timp. Însă pentru a atinge o astfel de performanță e nevoie de practică, de exercițiu.

– *rolul moderatului este de a întreține conversația, de a determina participanții să facă schimb de opinii, să răspundă, să se contrazică*:

– *din când în când, moderatul va verifica dacă participanții mai puțin activi mai sunt conectați, mai continuă să interacționeze cu ceilalți*;

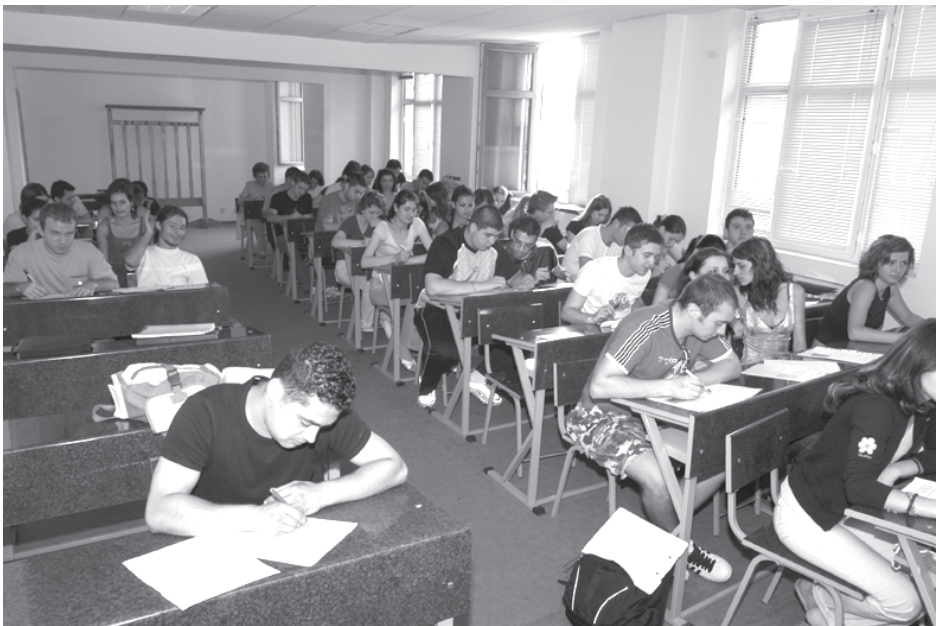
– *practica consecventă va conduce la rezultate din ce în ce mai bune și în cazul focus-grupurilor online*.

În concluzie, acest nou domeniu, al cercetărilor de marketing online, este în plin avânt, creșterea și diversificarea ofertei de servicii este extrem de rapidă, chiar dacă mai sunt multe lucruri importante de clarificat legate de reprezentativitatea eșantionului, de selecția și includerea respondenților în eșantion și cu atât mai mult privitor la prelucrarea datelor și la formularea concluziilor, cu sau fără rezerve.

Un lucru este cert, dezvoltarea acestui fenomen nu poate fi oprită, totuși, el poate fi reglementat prin cod de conduită, ghid de bune practici, norme ale asociațiilor profesionale, naționale și internaționale, la care furnizorii de cercetări online au aderat etc.

de la Facultatea de Limba și Literatura Română

• Conf. univ. dr. Mariana FRANGA

Student: *Cum s-a produs efectiv procesul de romanizare? În ce a constat el? Cine s-a instalat în Dacia Romană? Cine a populat-o și cum?*

Profesor: Deși această problemă a fost explicată în cadrul cursului de *Istoria Limbii Române (Partea I)*, firește, se mai impun anumite precizări. În Dacia cucerită pe cale militară a fost introdus regimul militar, administrativ și economic roman. Resursele teritoriale fostei Dacii libere, teritoriu parțial încorporat în Imperiu, ca provincie romană – *Dacia Traiana* – au fost intens exploatate. S-a introdus, de exemplu, tehnica romană de producție, una de un înalt nivel de performanță, s-a mărit cantitatea de bunuri produse, s-a introdus moneda romană, una dintre cele mai stabile, de unde s-au produs: transformări adânci, pozitive, ale nivelului de trai și schimbarea treptată a mentalității sociale, colective.

În Dacia Romană s-au instalat, în primul rând, veterani din legiuni și din trupele auxiliare. Ei se instalează în calitate de cetățeni liberi. Apoi, vin din tot Imperiul coloniști, și ei oameni liberi, unii cetățeni cu drepturi depline, alții cetățeni de drept latin sau italic, *iure Romano*, respectiv *iure Latino*, atrași de bogățiile noii provincii. Se întemeiază familii noi, ca urmare a faptului că legea permite

acum fostului militar să se căsătorească cu femeia cu care înainte fusese în *concubinam* („concubinaj”) sau, evident, cu oricare alta. În jurul castrorlor (foste sau încă în funcțiune, tabere militare) se stabilesc și se construiesc așezări, se întemeiază ferme (*uillae*), se construiesc drumuri noi peste sau pe lângă cele vechi, amfiteatre, băi (*thermae*) publice, diverse edificii, inclusiv religioase ș.a.m.d.

În sfârșit, un alt aspect, de natură spirituală de această dată: creștințele religioase. Unele, noi, altele, mai vechi, toate, însă, foarte diverse, se răspândesc printre traco-daci. Administrația romană era puțin sensibilă la acest capitol. În afara de recunoașterea – obligatorie – a calității de zeu a împăratului, ca act de fidelitate față de Imperiu, fiecare persoană, cetățean, necetățean sau sclav, avea dreptul să se închine cui dorea. Numai creștinilor li s-a interzis practicarea liberă a cultului, pentru că ei nu recunoșteau pe împărat ca zeu și refuzau să-și îndeplinească obligațiile care le reveneau cu ocazia sărbătorilor închinată împăratului. Ca urmare a acestui act de insubordonare civico-religioasă, creștinii erau obligați – evident, nu doar în Dacia Romană, ci peste tot pe cuprinsul Imperiului – să-și practice cultul în ascuns: lucru, în Dacia Romană, nu foarte dificil, întrucât se aflau într-o provincie periferică.

Student: *Ce ne puteți spune, însă, despre intensitatea romanizării în Dacia?*

Profesor: Din diplomele militare –

diploma de acest tip reprezenta un fel de livret de lăsar la vatră, care era alcătuit din două plăcuțe de bronz legate cu sârmă –, precum și dintr-o serie de inscripții, rezultă că numai într-o singură regiune administrativă a Daciei Romane, cea de nord, numită *Dacia Porolissensis* (de la numele capitalei ei, *Porolissum*, care astăzi este orașul Moigrad din județul Sălaj), s-au aflat, între anul 124 p. Chr. și până după anul 167, deci în prima jumătate a secolului al II-lea p. Chr., circa 11000 de soldați romani, care aparțineau unor *alae* (în număr de trei) și unor *cohortes* (în număr de 12). Dacia, se vede, fusese întărită, din punct de vedere militar, pentru orice eventualitate. De altfel, la 11-12 ani de la încheierea celui de al II-lea război dacic, mai exact în anul 117 p. Chr., întâmplător sau nu, anul morții lui Traianus, trupele romane au avut de făcut față unui dublu și foarte puternic atac, declanșat în nord-vestul actualei Românie, de dacii rămași în afara provinciei, aliați cu sarmații iazygi, dar și în nord-est, unde dacii se aliaseră cu triburile roxolanilor. Este de presupus că acest dublu atac va fi fost sprijinit și din interiorul Daciei Romane. Aceste fapte demonstrează, fără puțință de tagadă, că, în aproximativ un deceniu de la cucerirea Daciei și transformarea ei în provincie romană, armata Imperiului se implantase bine, ca să zic așa, în Dacia cucerită, de vreme ce respinsese – deși nu fără serioase eforturi – un veritabil asalt conjugat.

Ca să răspund, acum, direct, întrebării formulate, aș spune că intensitatea cu care romanii au ocupat noua provincie din stânga Dunării rezultă mai ales din foarte considerabila cantitate de inscripții descoperite acolo până în prezent. Este vorba de un număr de aproximativ 4000 de inscripții și fragmente de inscripții în limba latină, față de mai puțin de jumătate, descoperite în *Moesia Inferior* și tot cam atâtea în *Moesia Superior*. Aceste cifre spun mult despre prezența romanilor în Dacia și interesul lor pentru ea. Să adăugăm și faptul că, după toate probabilitățile, un număr semnificativ (mii, zeci de mii) de daci mărșăluș, daci „liberi”, au putut fi colonizați în interiorul Daciei Romane, și nu doar în epoca lui Commodus (180-192), când guvernatorul

Sabinus al Daciei intenționase să dea pământ în Dacia unui mare număr de daci liberi, periferici (circa 11 000-12 000 de daci).

Student: *Vorbeați, la început, de faptul că romanizarea a reprezentat, între altele, și un lung și complicat proces de schimbare, treptată, a mentalităților colective și sociale. Puteți dezvolta ideea mai pe larg?*

Profesor: În a doua parte a secolului al III-lea (după aproximativ anul 250 p. Chr.), Imperiul Roman începe să traverseze o criză politică și de structură, în general, foarte serioasă. Armatele sale se ciocnesc cu barbarii de diferite neamuri, veniți de la Marea Măneicii și de la Rin până pe cursul inferior al Dunării. Aici se exercită cea mai puternică presiune din partea triburilor extrem de numeroase și de diversificate etnic ale goților, într-o epocă în care, la Roma și în provincii, se dădeau adevărate bătălii pentru cucerirea puterii imperiale supreme. Situația se agravează în anul 251, când, lângă orașul *Abrutis* (în Bulgaria de azi), pe atunci oraș roman în *Moesia Inferior*, armatele romane, deși conduse de însuși împăratul Decius, sunt înfrânte de goți, iar împăratul este chiar ucis în luptă.

Atunci, în 251, pentru populația dacă ar fi fost un excelent prilej de a se răscula, cum o făcuse, foarte probabil, în 117. Dar acest lucru nu s-a întâmplat. A fost, credem, primul semn că așperitățile inițiale ale conviețuirii daco-romane nu mai existau, că populația de aici își schimbase mentalitatea. Foștii coloniști, veterani, diverse alte categorii social-profesionale nu mai erau acum daci, traci, illyrii, dalmati, celți, frigieni etc. După câteva generații crescute în cultura romană, bucurându-se de avantajele civilizației romane, după ce construiseră ei înșiși atât de mult, acești foști coloniști, inclusiv foști militari lăsați la vatră, erau acum prea legați de munca lor pe pământul Daciei, ca să nu privească atacurile goților cu aceeași îngrijorare ca și conducătorii lor locali.

Se impune, așadar, concluzia că, în a doua jumătate a agitatului veac al III-lea p. Chr., în Dacia Romană avem de-a face cu o populație care nu mai prezintă caracteristicile vieții tribale sau unional-tribale, stadiu depășit încă de ve vremea celui de-al doilea stat dac centralizat, cel al lui Decebalus. Populația din Dacia Romană era omogenă și solidară cu civilizația și cultura romană. Populația din Dacia Romană își făurise un profil nou. Vorbim, deja, de o populație mixtă, daco-romană.

Student: *Ar fi util să știm mai multe lucruri și despre celălalt palier al*

romanizării, cel etnogenetic: ce ne puteți spune despre palierul lingvistic sau componenta lingvistică a romanizării?

Profesor: Într-adevăr, este absolut necesar, pentru a înțelege procesul romanizării în toată complexitatea sa. Să vedem ce s-a întâmplat.

De îndată ce romanii s-au instalat în Dacia, latina a devenit limba oficială și a noii provincii, ca peste tot în Imperiul Roman. Latina se folosea, pe atunci, pe un areal extrem de extins: din Hispania până în nordul Africii, din jumătatea de sud a Angliei de azi, spre est, până în Orientul Apropiat și chiar Mijlociu (Armenia, Mesopotamia, până la hotarul cu Imperiul Partilor). La această dată (secolele II-III p. Chr.) nu se semnalează particularități dialectale în interiorul latinei culte, respectiv literare, îngrijite, cultivate. În schimb, limba populară se dezvoltă liber și începe să se deosebească, uneori chiar vizibil și sensibil, în uzul ei vorbit, față de latina scrisă, utilizată în administrație, oficial și în școală. În zonele marginale ale Imperiului, forma populară a latinei era, fără îndoială preponderentă. Acestei forme, căreia lingviștii moderni i-au spus „latină vulgară”, îi erau specifice: o pronunție (deci o fonetică) mai neglijentă, mai puțin îngrijită, fraze simple, care evitau subordonările arborescente, precum și un lexic destul de pestril, diferit în unele privințe de cel al limbajului cult. Dar, cine ajungea să stăpânească latina populară, stăpânea, în mod categoric, și structura întregii limbi latine, gramatica ei esențială. Totodată, *celui care învăța latinește*, fie și la nivelul vorbirii ei, *se deschidea calea pătrunderii într-unul dintre cele mai bogate tezaur de cunoștințe ale lumii vechi*. Pentru că latina era purtătoare a întregii culturi europene din Antichitate.

Student: *Ce s-a întâmplat în momentul în care s-au întâlnit, dacă nu chiar s-au ciocnit, latina cu / și limba dacilor, desigur în Dacia Romană?*

Profesor: Din întâlnirea latinei cu limba dacilor, a căror cultură era, prin excelență, de tip oral, nu este greu să se vadă de ce parte s-a inclinat balanța. În general, când două limbi sau două idiomuri se află în contact, într-unul permanent, prin ele nu se confruntă numai două sisteme lingvistice, ci și două culturi. Structurile lingvistice, în sine, au importanță redusă, deoarece nu sunt unele superioare și altele inferioare. Nu din cauză că o limbă ar fi mai complicată sau, dimpotrivă, mai simplă, ajunge să fie părăsită de vorbitorii ei. Greaca (veche), de exemplu, era mult mai complexă decât latina la data cuceririi Greciei de către

romani (146 a.Chr.), dar, fiind încărcată cu o înaltă cultură, s-a menținut și a influențat ea pe cuceritori.

Redusă la datele ei esențiale, problema este cine de la cine învață, cât și cum învață. Mai mult ca sigur, dacii au devenit, după un timp, bilingvi. Firește, în aceste condiții, prima generație de după venirea romanilor începeuse să se înțeleagă, mai bine sau mai puțin bine, cu aceștia. Pe lângă faptul că ar fi de neimaginat o conviețuire în alt mod, limba română face dovada, prin cuvintele dace (traco-dace) pătrunse în latină și moștenite împreună cu cuvintele latinești propriu-zise.

Cuvintele introduse de daci, din limba lor, în latina pe care, încă de la prima generație a conviețuirii daco-romane, au început să o vorbească, au fost fie păstrate, fie pierdute în parte, de-a lungul timpului, odată cu transformarea progresivă a limbii latine, în fosta provincie dunăreană ale Imperiului Roman, în limba română comună, apoi în limba română cu cele patru dialecte ale sale. Cuvintele de origine dacă sau traco-dacă – așa-numitele cuvinte autohtone sau de substrat ale limbii române (unele, poate încă nedescoperite, cu origine nedemonstrată) – au dat nașterii daco-romanilor, viitorilor români r o m â n i i, o anumită coloratură specifică, locală. Nu se poate ști cât de puternică va fi fost aceea coloratură, pentru că ea nu avea cum să fie redată în inscripții, nu avea cum să apară în inscripții. Singura cale științifică de identificare și demonstrație este compararea vechiului fond lexical nelatin și neslav al limbii române cu lexicul nelatin, neslav, neturcesc etc. al limbii albaneze, idiom indo-european, continuator al celui ilir (sau trac) din Antichitate, și de sine stăttor în raport cu familiile lingvistice indo-europene mari (romance, slave, germanice etc.).

Astfel, cele aproximativ 70 de cuvinte pe care româna le are în comun doar cu albaneza (de exemplu: **abur, barză, brânză, mân, viezure, copil** etc), precum și cele peste 1000 de cuvinte nelatine, neslave, neturcesc, dar au toate șansele să fie preromâne, s-au supus în mod necesar evoluției limbii daco-romanilor – care nu era alta decât limba latină, în care acele cuvinte autohtone au pătruns prin împrumut – suferind și ele transformări în primul rând de ordin fonetic. Nu ne putem imagina că, în timp ce materialul latin evolua, cel traco-dac „înghețase”, nemaiparticipând la evoluțiile fonetice, morfologice sau semantice prin care trecea limba latină însăși. Dacii au învățat limba latina, limba romanilor – nu invers!!! – iar această limbă, latina, vie în Antichitate, a evoluat ca orice limbă vie, vorbită.

Puncte de vedere

Reforma financiară internațională

(Urmare din numărul 459)

Prof. univ. dr.
Gheorghe MANOLESCU

Neexistând o definiție general acceptată a ceea ce constituie arhitectura financiară internațională, *se poate considera că aceasta se referă la cadrul și setul de măsuri care pot ajuta la prevenirea crizelor și conducerea într-un mod mai integrat a mediului financiar internațional*. Câteva aspecte ale agendei privind prevenirea și rezolvarea crizelor au legături cu slăbiciunile sistemului financiar internațional, care contribuie potențial la tendința și magnitudinea instabilității globale și, de aici, nevoia acțiunii colective la nivel internațional, existând o largă recunoaștere a faptului că stabilitatea financiară globală se sprijină pe sisteme naționale robuste, de unde derivă cerința sporirii măsurilor la nivelul țării.

În final, *implicația crucială* constă în aceea că arhitectura financiară internațională nu este neutră în termenii echilibrului relațiilor internaționale, un sistem internațional, care se bazează pe una sau câteva instituții internaționale, va fi mai puțin echilibrat decât unul care se bazează pe o *rețea de instituții regionale*, țările cu putere foarte limitată pe arena internațională vor demara mai bine dacă ele vor avea acces la un meniu mai larg de alternative, pentru a gestiona crizele potențiale sau a finanța dezvoltarea, decât dacă ele sunt constrânse la opțiuni mai puține. Prima parte a acestei afirmații indică, de fapt, că protejarea puternică a actorilor slabi este realizată printr-o competiție reală a ofertelor de sprijin a acestora. A doua este că, în absența unui sprijin adecvat, soluția autonomiei naționale poate fi mai bună decât mai puțină autonomie națională.

Autonomia națională, în mod evident, constă în accesul liber la un set suficient de alternative pentru conducerea crizelor, având în contraparte nevoia de a genera credibilitate, acest factor înclinând țările în curs de dezvoltare să adopte pachetul de politici pe care-l cred cel mai bun în practică, ca un rezultat al competiției politice la care s-a făcut deja aluzie.

4. Instituționalizare și reglementare

Este cert că orice schimbare semnificativă în sistemul monetar și financiar internațional va implica discuții multilaterale, pentru a îmbunătăți în mod real funcționarea sistemului, schimbări în politicile guvernamentale la nivel internațional fiind deja realizate în mod

radical în multe țări, în comparație cu tot ceea ce se imaginase cu puțin timp în urmă. Rezultatele asociate prevenirii și soluționării crizelor financiare au primit o atenție lărgită în dezbaterile recente. Cel mai important aspect al aranjamentelor se referă la *nevoia de a îmbunătăți cadrul instituțional* în care piețele financiare operează: întărirea reglementărilor prudențiale, practicile de supraveghere și de contabilitate ale sistemelor financiare pe plan mondial, adoptarea standardelor internaționale minime în acest domeniu și a principiilor solide ale *guvernanței financiare corporatiste*, și îmbunătățirea informațiilor furnizate de piețele financiare. În acest sens, există o divergență evidentă între opinii. În primul rând, nu există consens referitor la sporirea responsabilităților instituțiilor în acest domeniu, Banca reglementărilor internaționale (BRI) trebuind, desigur, să joace un rol conducător, ceea ce presupune o expansiune semnificativă a membrilor țărilor în curs de dezvoltare în această organizație și creșterea participării acestora în definirea tuturor codurilor și standardelor internaționale de comportament, în general.

Există diferențe semnificative între opiniile referitoare la ceea ce se așteaptă de la sporirea reglementării și supravegherii internaționale, determinată de limitările lor inerente, în sensul că reglementările vor tinde să rămână în urma inovațiilor financiare, supraveghetorii confruntându-se cu probleme semnificative de informare, evenimentele macroeconomice putând coplesi chiar sistemele reglementate adecvat.

Pe de altă parte, reglementările și supravegherea prudențială tradițională tind să aibă efecte macroeconomice pro-ciclice, ele putând fi incapabile să evite asumarea excesivă a riscului în perioada avântului și accelerării „ronțării” creditului (credit crunch), adică a reducerii bruște a disponibilității împrumuturilor și altor tipuri de credit de la bănci sau de pe piețele de capital, la o rată dată a dobânzii, în perioada crizelor, când sunt angajate semnificativ împrumuturi rele și se manifestă efectele acestora.

Totodată, există o anumită îndoială referitor la ceea ce se poate aștepta de la o informație mai bună, și aceasta deși informația îmbunătățită sporește eficiența microeconomică, ea poate să nu îmbunătățească stabilitatea macroeconomică, care este dominată de evoluția opiniilor și așteptărilor, mai degrabă decât de informație, în sensul corect al termenului, adică informație factuală.

Consensul asupra nevoii de a întări cadrul instituțional în care operează piețele financiare nu a fost însoțit de o accentuare

similară asupra rolului jucat de *coerența politicii macroeconomice* pe plan mondial, adică asupra mecanismelor adecvate de a internaliza externalitățile generate de politicile economice naționale. Acest aspect este crucial în relația dintre avânt și crize, însă nevoia consolidării aranjamentelor existente este crucială îndeosebi în perioada de avânt, când supravegherea FMI este percepută de către autoritățile monetare ca un exercițiu academic, mecanismele consultative părând mai puțin necesare și disciplina pieței având efecte perverse, așa cum ea nu constrânge excesiv asumarea riscului privat sau adoptarea politicilor naționale prociclice.

Furnizarea sporită de *finanțare de urgență* în timpul crizelor este al treilea stâlp al sistemului pentru a preveni și gestiona crizele financiare. Acest principiu poate fi numit principiul financiarului de urgență, pentru a-l diferenția de rolul pe care Banca centrală îl joacă la nivel național ca împrumutător de ultima instanță, care nu este însă exact ajustat de către FMI.

• Contextul reformei • Slăbiciunea SFI în condițiile crizei financiare • Reforma între globalizare și regionalizare • Instituționalizare și reglementare • Condiționalitate și restricționare

Deși finanțarea adecvată de la FMI este, desigur, importantă pentru țările cu venituri mici, aspectele majore pentru ele sunt asociate cu nevoia de a garanta finanțarea adecvată a dezvoltării prin *ODA (Official Development Assistance) și împrumutul multilateral*, precum și de a genera mecanisme care să le permită lor să participe mai activ pe piețele private de capital.

Accelerarea creșterii împrumuturilor multilaterale joacă un rol esențial, realizându-se prin:

- canalizarea fondurilor spre țările cu venituri joase;
- furnizarea de finanțări pe termen lung țărilor mici cu venituri medii care, datorită lipsei unui rating de credit suficient de înalt sau costurilor fixe implicate, nu au un acces adecvat la fondurile private;
- rolul de echilibrare ciclică de sens contrar la fluctuațiile finanțărilor de pe piața privată de capital;
- facilitarea tranziției la noi forme de finanțare privată.

5. Condiționalitate și restricționare

Cel mai controversat aspect al finanțării dezvoltării și urgențelor

internaționale este, desigur, condiționalitatea. În cazul FMI, acest aspect a fost mult timp în centrul contestațiilor, totuși, în anii din urmă, aspectul a devenit dificil, cel puțin din trei motive diferite:

- scopul condiționalității a fost extins gradual pentru a include nu numai domenii ale altor organizații internaționale, precum băncile de dezvoltare și Organizația Mondială a Comerțului, dar, de asemenea, și strategiile și instituțiile interne de dezvoltare economică și socială care, prin chiar natura lor, sunt decise de către autoritățile naționale legitime, bazate pe un consens social larg;
- legitimitatea condiționalității este indiscutabilă atunci când politicile interne sunt sursa dezechilibrului macroeconomic care conduc la dificultăți financiare, fiind necesară avertizarea aspectelor de hazard moral, însă este neclar cum acest principiu se aplică atunci când dificultățile sunt generate de crizele internaționale, în particular, de efectele de contagiune;

• mulți observatori au criticat suprasolicitatea din anumite programe ale FMI, un fapt care a condus Fondul să permită posibilitatea unor politici fiscale ant Ciclice în programele lor de ajustare.

Referitor la *condiționalitate* pot fi formulate *următoarele principii*:

- condiționalitatea FMI trebuie să fie restricționată la politicile macroeconomice, care sunt asociate în mod clar cu generarea de dezechilibre macroeconomice,
- facilități cu condiționalitate redusă pot fi utilizabile în măsură adecvată, atunci când sursa dezechilibrului o constituie un șoc internațional;
- scadențe de credit strânse nu pot fi folosite ca un complement al condiționalității;
- regulile automate pot fi acceptate, atunci când semnarea unui aranjament cu Fondul permite evidențierea clară a suprasolicității condiționalității în programele de ajustare;
- evaluarea oficială regulată a programelor FMI, fie de către o divizie autonomă a Fondului, fie de către analiști din afară, poate fi introdusă, iar concluziile principale ale acestor evaluări pot fi explicit încorporate în practicile regulate ale Fondului.

Criza financiară globală, declanșată în 2007 și agravată în a doua jumătate a anului 2008, a evidențiat unele aspecte care vor trebui luate în considerare pentru o *restructurare consistentă* a arhitecturii sistemului financiar internațional, și anume:

- creșterea transparenței la nivelul instituțiilor financiare internaționale;
- transformarea supravegherii și asistenței tehnice într-un vehicul efectiv pentru prevenirea crizelor;
- intensificarea *eficacității condiționalităților*, în sensul sprijinirii programelor naționale de reformă și restructurare conform unor cerințe naționale reale;
- reconsiderarea standardelor și codurilor regulilor jocului pentru economia globală, dezvoltarea și implementarea unui set de standarde cuprinzător, care să asigure stabilitatea globală;
- identificarea și evaluarea din timp a slăbiciunilor și surselor de vulnerabilitate ale sectoarelor financiare internaționale și a setului de priorități;
- intensificarea eforturilor pentru protejarea stabilității și integrității sistemului financiar internațional;
- îmbunătățirea calității analizelor și recomandărilor de politică economică și financiară, pentru a ajuta țările să realizeze absorbția șocurilor și a le mări rezistența la provocările externe;
- adevărata și îmbunătățirea impactului recomandărilor instituțiilor financiare internaționale, astfel încât să se realizeze o mai bună concertare a acțiunilor pentru prevenirea dezechilibrului și instabilităților;
- supravegherea multilaterală trebuie să joace un rol important pentru prevenirea crizelor, prin detectarea și evaluarea riscului sistemic și a interdependențelor din cadrul economiei globale;
- promovarea principiului principal că în soluționarea crizelor debitorii și creditorii privați trebuie să-și asume responsabilitatea pentru riscurile pe care aceștia le provoacă;

– elaborarea unui cadru clar și consistent pentru rezolvarea crizelor, focalizat pe trei aspecte: evaluarea sustenabilității datoriilor externe ale tuturor țărilor; clarificarea limitelor privind accesul la fondurile instituțiilor financiare internaționale; găsirea căilor pentru facilitarea restructurării ordonate, pe priorități, a datoriilor;

– extinderea și intensificarea instituționalizării regionale a sistemului financiar internațional, complementar instituționalizării globale, și delimitarea problemelor și aspectelor specifice celor două paliere ale arhitecturii financiare internaționale vizând soluționarea crizelor financiare.

Există cel puțin patru argumente în sprijinul unui *rol mai puternic al instituțiilor regionale* în noua ordine financiară:

• globalizarea însăși impune regionalismul, creșterea fluxurilor comerciale și investiționale intraregionale fiind caracteristici evidente ale continuării

procesului globalizării, acest factor ducând la creșterea legăturilor macroeconomice și, astfel, la cererea pentru anumite servicii furnizate de către sistemul financiar internațional;

- unele dintre aceste servicii pot face obiectul economiei greșite de scală, așa numitele dezechonomii de scală (diseconomics of scale), care determină firmele să producă bunuri și servicii cu costuri pe unitate crescute, fiind neclare, dacă alții au economii de scală puternice, pentru a justifica intervenția unilaterală a instituțiilor internaționale (adică monopol natural), în acest sens fiind relevante aspectele tradiționale ale subsidiarității;
- pentru țările mai mici accesul la un set mai larg de alternative pentru a gestiona o criză sau a finanța dezvoltarea este relativ mai importantă decât bunurile publice globale, pe care organizațiile internaționale mari le furnizează, de exemplu, stabilitatea macroeconomică globală;

• țările pot avea atitudini cu totul diferite la analizele efectuate de către organizațiile internaționale și regionale (și de condiționalitatea atașată), ele, probabil, recunoscându-le ca mai apropiate pe ultimele, deoarece ei simt că au o contribuție mai puternică în analizele făcute de către organisme regionale.

Un cadru instituțional financiar internațional, care relevă *importanța organizațiilor regionale* și subregionale, are *două caracteristici pozitive*:

- el poate contribui la realizarea unei stabilități mai mari în economia mondială, prin furnizarea serviciilor esențiale, care pot fi furnizate mai greu de către instituții internaționale mai puține, în particular confruntate cu procesul dinamic al regionalismului deschis;
- din punct de vedere al echilibrului relațiilor mondiale, acesta va fi mai adecvat decât în cazul sistemului bazat pe un număr mic de organisme internaționale, acestea crescând încrederea actorilor mai puțin puternici în regulile care pot contribui la stabilitatea mondială și regională.

Oricât de dezvoltat ar fi sistemul internațional, este clar că el va continua să fie o *foarte imperfectă rețea de siguranță financiară*. Prin urmare, un *grad de auto-asigurare* a țărilor va continua să fie esențial pentru evitarea crizelor financiare, precum și pentru evitarea aspectelor de hazard moral, intrinseci oricărei scheme de ajutor, aceasta ridicând două aspecte vizând: necesitatea ca politicile naționale să garanteze stabilitatea financiară și domeniile în care autonomia națională trebuie să fie menținută... Se impune, în acest sens, ca sistemul internațional să continue să mențină autonomia națională, cel puțin în cazul țărilor în curs de dezvoltare, în două domenii critice: managementul contului de capital și alegerea regimului de curs valutar, alegerea strategiilor de dezvoltare fiind evident un domeniu suplimentar esențial, în care autonomia națională trebuie să prevaleze.

Povești de succes (2)

Cristiana TUDOR, masterandă, Facultatea de Jurnalism, Comunicare și Relații Publice

Criză financiară? Nu și pentru cei care pot vedea oportunitățile din spatele acestei situații aparent fără ieșire. Tudor Maxim, managing director al agenției de advertising „Elevate”, apreciază că acest moment de criză se poate fructifica prin soluții inedite și start-up-uri online. În numărul de astăzi, vă propun o altă poveste de succes, o nouă viziune, de data aceasta specială pentru tip de criză.

„Într-o perioadă de criză sunt indicate start-up-uri care rezolvă probleme. Fiecare perioadă în sine își are problemele specifice. Dacă în această perioadă condițiile de creditare sunt mai dificile, un *serviciu* de car sharing, de exemplu, în care mai multe persoane au posibilitatea de a închiria o mașină, ar putea fi o *soluție*, așa cum se întâmplă în Franța”, a declarat, pentru o importantă publicație on-line, **Tudor Maxim**, fondatorul companiei „Elevate”, care promovează publicitatea indoor în lifouri.

Cele mai recomandate business-uri în această perioadă dificilă presupun *investiții* minime, Maxim fiind încrezător în dezvoltarea on-line-ului românesc, aflat încă la început de drum, potrivit declarațiilor acestuia.

„Nu cred că on-line-ul va fi afectat de criză, afacerile online sunt încă la un nivel scăzut în România, există loc de creștere, se poate porni un business cu o investiție minimă de 1.000-2.000 de euro” – a detaliat el, oferind câteva sfaturi în acest sens:

1. Se pot utiliza platforme gratuite pentru minimizarea costurilor (tip blog).
2. Promovarea se poate face mai întâi prin soluții comode, de tipul link-uri sponsorizate, Google Ads, dar neapărat în funcție de target-ul vizat de afacere.
3. Dorința de trafic și bani nu trebuie să fie prioritară, ci vizibilitatea și creșterea treptată a business-ului. „Cea mai mare greșeală este să te gândești din start la trafic și bani”, spune Maxim.

În 2005, Maxim a renunțat la profesia de avocat pentru a se dedica dezvoltării propriei afaceri, inedită la acea vreme: publicitatea în lifouri, idee cu potențial, care rezolvă problema plictisului din lift. Afacerea este cu atât mai inedită cu cât targetul era bine poziționat și, totodată, vizibil, vizând locatarii blocurilor , vizitatorii, personalul din clădirile de birouri, hoteluri sau restaurante.

În momentul de față, compania are mai mult de 25 de angajați, precum și o rețea de peste 1.500 de lifouri în 11 orașe mari din România. În ultimii doi ani, cifra de afaceri a trecut pragul de un milion de lei, pentru 2008 estimându-se o triplare a veniturilor față de anul trecut.

Nu probabil, ci sigur vă întrebați de unde „răsare” acest spirit antreprenorial: oare pur și simplu te trezești într-o dimineață și-ți spui că în câteva luni vei avea propriul business sau este ceva, mai degrabă, legat de talent, de o pregătire prealabilă pentru a dobândi anumite deprinderi specifice meseriei? Prima variantă trebuie înlăturată de la bun început. Nu te poți avânta într-o lume atât de dură fără să ai niște deprinderi, fără să testezi

terenul înainte, să vezi ce înseamnă cu adevărat să fii antreprenor. Așa că, este recomandat ca cei interesați de pornirea propriei afaceri să activeze mai întâi într-un club, într-o organizație care să le prezinte aptitudinile pe care trebuie să le aibă sau să le cultive pentru a reuși în acest domeniu.

Tânărul antreprenor, despre care v-am vorbit, fost membru al organizației studențești internaționale „European Law Students Association”, a investit și în turism, una din pasiunile sale, deschizând, la Câmpulung Moldovenesc, „Dor de Bucovina”, un hotel în zona istorică a Bucovinei.

Pentru a aborda acest domeniu al afacerilor, trebuie să îți perfecționezi sau să pozezi, chiar dacă în stare latentă, câteva calități indispensabile: • să fii adaptabil • să fii un bun comunicator și negociator • să-i inspire pe cei din jurul tău și să-i motivezi • să fii vizionar • să fii cel mai pesimist optimist • să fii diplomat • să știi când să acționezi fără să te preiești • să intuiești oportunități de dezvoltare ale afacerii acolo unde nimeni nu se gândește • să-i ascuți activ pe cei din jur • învață să spui „NU!” atunci când trebuie, fără a-ți știrbi din spiritul de leader! • fii adeptul sloganului „Think BIG” și „De ce nu?” • gândește-te mereu la profit constant, la dezvoltare pe termen lung, muncește, muncește și iar muncește! Cu cât muncești mai mult, cu atât norocul va surâde; îți poți crea singur norocul, muncind în mod inteligent.

Fiecare din aceste aptitudini va fi dezvoltată în numeroase viitoare, tocmai pentru ca fiecare să înțeleagă corect ce anume poate dezvolta, ce trebuie să cultive și ce ar trebui corectat.

consumatori, dar și în ceea ce privește asigurarea libertății, securității și justiției, un accent deosebit punându-se pe combaterea terorismului și a criminalității.

Pe plan internațional, Comisia Europeană se va confrunta cu adaptarea relațiilor transatlantice la noua administrație americană. Priorități absolute se mențin și extinderea componenței, politica de vecinătate și comerțul mondial și, nu în ultimul rând, revizuirea bugetară pentru definirea proiectelor Uniunii Europene și a surselor de finanțare a lor.

De altfel, 2009 va fi primul an în care prioritățile vizând comunicarea interinstituțională vor fi adoptate de Consiliul de Miniștri, de Parlamentul European și de Comisia Europeană, în cadrul Declarației Comune despre Parteneriatul pentru Comunicare pentru Europa.

Adela DEAC

Îngrijorați de consecințele devastatoare, pe care le-ar putea avea scăderea prețului la petrol și „înghețarea” investițiilor asupra realizării marilor proiecte pentru protecția mediului, liderii mondiali s-au întrunit, în 6 decembrie, în orașul polonez Poznań, în cea de-a XIV-a Conferință a Națiunilor Unite privind schimbările climatice. La lucrări, care s-au desfășurat până la 12 decembrie, au participat 9.000 de delegați reprezentând 186 de țări și s-a discutat despre posibile formule globale de stabilizare a cliimei într-un context economic nefast, având în vedere criza financiară mondială care complică mult negocierile referitoare la încheierea unui nou acord apt să salveze planeta de la o încălzire care ar putea fi fatală. Nu întâmplător, înaintea Conferinței de la Poznań, mai multe state, invocând criza financiară mondială, au optat pentru amânarea termenului privind semnarea unui nou acord pentru reducerea

emisiilor de la mașini și creșterea eficienței energetice.

Comunitatea internațională însă a ajuns la concluzia că această criză financiară mondială va fi depășită și că nu trebuie să fie copleșită de dramaticele ei consecințe, demonstrând că, în absența unor demersuri concrete pentru limitarea și mai exact pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, procesul de încălzire globală s-ar putea amplifica, făcând ravagii. În opinia multor participanți, dacă acest obiectiv nu va deveni prioritar, atunci omienrea se va confrunta cu cele mai nemiloase amenințări, fenomene de o intensitate nemaîntâlnită – secete puternice, inundații, cicloane devastatoare, pandemii, boli tropicale și chiar conflicte armate, având loc migrații fără precedent.

De ce a devenit atât de imperios necesară semnarea unui nou Acord Verde? După cum se știe, Protocolul de la Kyoto expiră în anul 2012, fapt pentru care liderii politici vor trebui să găsească o altă formulă globală de limitare a emisiilor de gaze cu efect de seră, pentru anii următori.

Sperăm că n-ar fi lipsită de interes rememorarea câtorva repere care definesc Protocolul de la Kyoto și pledează pentru un nou Acord Verde Internațional, sau Kyoto II, cum a fost denumită această nevoie acută, cu atât mai mult cu cât semnalele venite tot mai des de la comunitatea științifică exprimă avertismente clare asupra impactului negativ pe care inacțiunea în aria schimbărilor climatice l-ar putea avea.

În anul 1997, peste 160 de state au început negocierile pentru semnarea unui acord internațional pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Protocolul de la Kyoto obliga țările semnatare să treacă la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin cinci procente sub nivelul din 1990, în perioada 2008-2012.

DICȚIONAR DE TERMENI COMUNITARI

- **Partener lider de proiect** – lider de proiect este acel aplicant, care a fost desemnat de către partenerii implicați în proiect, responsabil cu coordonarea proiectului, cuprinzând procesul de pregătire, depunere și implementare a respectivului proiect.
- **Partenerul de proiect** – reprezintă organizația implicată în pregătirea și implementarea proiectului, care beneficiază de sprijin financiar din partea FEDR sau a statelor membre, în vederea realizării activităților propuse. Partenerii de proiect se află în relații contractuale directe cu Autoritățile Naționale, în ceea ce privește contribuția statelor membre, iar cu partenerul lider de proiect are încheiate Acorduri de Parteneriat referitoare la drepturile și obligațiile care decurg din implementarea în comun a proiectului.
- **Partenerul transfrontalier** – se referă la cel partener situat de cealaltă parte a frontierei statului în care este situat partenerul lider de proiect. Existența acestuia este obligatorie în cadrul programelor de cooperare transfrontaliere.
- **Partenerul național** – este partenerul situat în același stat cu partenerul lider de proiect.
- **Partenerul asociat** – vizează organizația implicată în realizarea proiectului în diferite stadii ale acestuia, care contribuie la implementarea activităților planificate. Acesta nu beneficiază de sprijin din FEDR sau din cofinanțarea statului membru și nu este implicat în relații contractuale cu Autoritatea de Management sau Autoritățile Naționale.
- **Cofinanțarea statului membru** – are în vedere fondurile din bugetele centrale ale celor două state membre, care vor fi acordate, în mod

automat, beneficiarilor, pentru a completa într-o anumită proporție fondurile FEDR.

• **Contribuția proprie** – se realizează prin fondurile cu care beneficiarii trebuie să contribuie la cheltuielile eligibile totale ale bugetului proiectului.

• **Contractul de finanțare** – este contractul încheiat între Autoritatea de Management și Liderul de Proiect, care conține drepturile și obligațiile celor două părți legate de finanțarea FEDR acordată în vederea implementării proiectului.

• **Acordul de parteneriat** – este acel acord semnat de către toate partenerii proiectului care stabilește drepturile și obligațiile fiecăruia dintre aceștia referitoare la activitățile ce urmează a fi implementate în cadrul proiectului, desemnarea liderului de proiect și alte probleme care necesită a fi clarificate pentru realizarea corespunzătoare a proiectului.

Adela DEAC

Programul legislativ și de lucru al Comisiei Europene pe 2009.

Priorități, perspective

După cum se știe, anul viitor va fi marcat de alegerile europene din mai și, de asemenea, va fi ultimul an de mandat al Comisiei Europene în această componență.

Pornind de la aceste premise definitorii, Comisia Europeană a adoptat **Programul legislativ și de lucru pe 2009**, concentrându-se pe măsuri de punere în aplicare a viziunii deja stabilite pentru domenii cum ar fi: energia, schimbările climatice, migrația și politica socială. În același timp, Comisia își propune să continue monitorizarea inițiativelor lansate în ultimele săptămâni pentru contracararea consecințelor dramatice ale crizei financiare și pentru crearea unui cadru european adecvat în vederea combaterii efectelor declinului economic.

Urmărind prevederile **Programului legislativ și de lucru pe anul 2009** al Comisiei Europene, se poate ajunge la concluzia că este un program echilibrat,

structurat pe 12 inițiative strategice, 37 de

inițiative prioritare, 33 de propuneri de

simplificare și 20 de retrageri de propuneri.

Mai concret, pe segmentul creșterii economice și al ocupării forței de muncă, Comisia își propune și-și asumă un obiectiv de mare importanță, și anume să ajute Europa să facă față într-un mod decent crizei financiare, punând în practică prevederile Strategiei de la Lisabona, în forma sa reînnoită, și ale planului de redresare economică.

Se apreciază faptul că în domeniul schimbărilor climatice și al realizării unei Europe durabile, provocarea cea mai mare o reprezintă obținerea unor rezultate pe măsura așteptărilor formulate la reuniunea de la Copenhaga.

Multe măsuri vizează intensificarea și diversificarea acțiunilor de protecție a cetățenilor, mai ales în calitatea lor de

Creștinismul cosmic

Mircea ITU

Albert Einstein spunea că marile spirite ale omenirii au fost atrase de religiozitatea cosmică. În mai multe dintre eseurile sale filosofice, Mircea Eliade se dovedește preocupat de religia cosmică. În convorbirile sale cu Claude-Henri Rocquet, savantul român al religiilor numește, la un moment dat, lecțiile Indiei (Mircea Eliade, *L'épreuve du labyrinthe. Entretiens avec Claude-Henri Rocquet*, Paris, Éditions Pierre Belfond, 1985, p. 68-75), iar apoi continuă cu necesitatea și importanța religiei cosmice. Un subcapitol din capodopera lui Eliade tratează chestiunea creștinismului cosmic (*Idem, Histoire des croyances et des idées religieuses*, vol. al II-lea, Paris, Éditions Payot, 1978, p. 383-387). Savantul român a fost fascinat de această variantă, scriind că: „Realitățile religioase autohtone au supraviețuit, mai mult sau mai puțin transformate, nu numai procesului romanizării, dar și al creștinizării” (*Idem, Istorie a credințelor și ideilor religioase*, vol. al II-lea, traducere din franceză, București, Editura Științifică, 1991, p. 349). El ar fi dorit o hermeneutică a sa mai dezvoltată cantitativ, dar care a rămas în stadiul de proiect.

Există două clase mari de religii: a) supranaturale sau revelat-divine și b) naturale sau uman-cosmice. Religiozitatea cosmică se regăsește și în religiile istorice prin dimensiunea mistică și prin cultivarea tradiției.

Apartenența la comunitate se îmbogățește prin reintegrarea în cosmic. Creștinismul cosmic este religia mediilor pastorale românești. Mitul jertfei, din balada *Monastirea Argeșului*, precum și serenitatea în fața morții și nunta cosmică, din balada *Miorița* ilustrează această variantă specific românească a creștinismului, complementară creștinismului istoric. Potrivit lui Mircea Eliade, creștinismul cosmic este un fenomen de creativitate religioasă paralelă față de dogmele teologilor și de viziunile misticilor (*Idem, Histoire des croyances et des idées religieuses*, vol. al II-lea, ed. cit.,

p. 385). Lucian Blaga insistă asupra simbiozei dintre mitologiile precreștine și creștinism, lărgeste cadrele creștinismului spre gândirea folclorică și construiește o remarcabilă teorie a spațiului definind spațiul românesc prin alternața deal – vale și prin expresia „spațiu mioritic” (Lucian Blaga, *Trilogia culturii*, București, Editura pentru literatură universală, 1969, p. 119). Creștinismul cosmic este la români creștinismul țărănesc, pe care-l aprecia Olivier Clément scriind despre opera teologului Dumitru Stăniloae (Olivier Clément, *Dictionnaire de la théologie chrétienne*, Paris, Éditions Albin Michel, 1998).

Existența istorică se întretaie cu cea mitică în spațiul românesc. Constantin Noica scrie că acesta este „un spațiu în care se poate muri” (Constantin Noica, *Jurnal de idei*, București, Editura Humanitas, 1990, p. 254) , adică reamintește originea, asigură o moarte bună în sensul posibilității mari de renaștere spirituală. Mitul morții, văzută ca „marea trecere” de către filosoful Lucian Blaga, exprimată artistic de

Constantin Brâncuși prin „pasărea-suflet”, este central în creștinismul cosmic. Moartea nu este privită ca fapt biologic, ci transfigurată. Se remarcă drept dominante în spiritualitatea românească asumarea existențială a morții, credința în continuitatea dintre viață și moarte, resemnarea senină, serenitatea și detașarea superioară față de moarte. Prin ele se reușește înfrângerea, transcenderea unor atitudini ca: ignoranța, disprețul și îndoesebi mica față de moarte. Omul nu mai trăiește drama morții, ci o vede ca un dat firesc. Împăcarea nu înseamnă o valorizare a morții. Nu i se dă putere acesteia. Moartea este considerată ca o treaptă sau o trecere într-un alt mod

de existență, iar, prin intermediul creștinismului cosmic, ca o reintegrare în unitatea-totalitate, în univers.

Mircea Eliade subliniază unitatea dintre viață și moarte, continuitatea lor firească și scoate la lumină faptul că „nunta mioritică” este celebrată „într-un cadru cosmic de asemenea măreție, încât evenimentul morții își pierde semnificația sa imediată (...) și revelează o dimensiune nebănuită până atunci” (Mircea Eliade, *De la Zalmoxis la Genghis-Han*, traducere din franceză, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980, p. 245). Acceptarea morții nu este o probă de pasivitate, decât în linia unei perspective raționaliste, dar nu este nici fatalism, deoarece se schimbă semnificația a ceea ce a fost predestinat (Alexandru Boboc, *Hermeneutică și ontologie. Prolegomene la o reconstrucție modernă în filosofia culturii*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1999, p. 113). Atitudinea mioritică în fața morții este dominantă în spiritualitatea românească.

Cercetarea-calea desăvârșită a cunoașterii „Totul este muzică și energie”

Conf. univ. dr. Georgeta PINGHIRIAC

Cadrele didactice, studenții și masteranzii Facultății de Muzică suntem implicați într-o continuă cercetare a noului și a unor colaborări cu instituțiile de profil. Recent, am fost invitată, ca referent oficial, de Universitatea Națională de Muzică la suținerea Tezei de Doctorat intitulată: „Sonologie și sonosofie în determinismul tonal. Aplicații în vocalitatea baritală a operelor lui Mozart și Wagner”- autor, Stephan Poen (Italia).

Teza domnului Poen se remarcă printr-o profundă originalitate, ceea ce mi-a oferit posibilitatea să pătrund în tainele adânci ale muzicii în contextualitatea unor intersecții interdisciplinare atât de necesare înțelegerii muzicii. Am remarcat contribuția cercetărilor sale la îmbogățirea limbajului muzical.

Cu răbdare și competență cercetătorul găsește corespondența celor 12 meridianele ale organismului, în punctele sale energetice, ale entităților tonale, analoge punctelor de intonație, sediile de rezonanță și emergență prin idei inedite referitoare la: • integrarea funcțională a sunetului în toate entitățile tonale, majore și minore; • abordarea aplicativă a Medicinei Tradiționale Chineze, în configurațiile energetice ale corpului uman; • raportarea stărilor bioenergetice la stările tonale; • structurarea sonoră în raport cu biosistemele organismului; • relaționarea fenomenelor *Yin* și *Yang* referitoare la spectralitățile tonale; • dezvoltarea

domeniului fonologic și fonosofic; concepte de vocalitate, de ambitus; • tensionarea contrastantă dintre muzică și biosisteme; • egalizarea muzicii cu esența fundamentală a „Creației Divine”.

Medicul, cântărețul, intelectualul, filosoful Stephan Poen face incursiuni extrem de interesante și folositoare muzicienilor.

Toate aceste idei originale dezvoltate în teza de doctorat au fost explicate cu exemple practice și lămuriri pe întregul parcurs. În capitolul de Note de la sfârșitul tezei se găsesc adevărate comentarii pe marginea expozeului său, ce întregesc, elucidează și luminează conținutul.

Cele trei capitole principale (II, III, IV) apelează la știința sunetelor, la impostarea și pregătirea vocilor pentru cântul de performanță. Face incursiuni sugestive, precise în Sistemul tonal, conexându-le, îmbinându-le simbolurilor sonologice și fonologice cu sonosofia și sonosofia, ca o încununare hermeneutică cuprinzătoare a impactului uman cu fenomenul muzical.

Concluzionează că cele șapte adevăruri fundamentale: *Înțelepciunea, Căința, Edemul(Paradisul), Demonul, Tatăl, Sacrificiu și Mesia* sunt în relație directă cu cele șapte puncte de intonație naturale, în Sistemul tonal, afirmație importantă și asumată, folositoare tuturor celor implicați în studiul muzicii.

Medicul-bariton aprofundează, prin analize combinate, centrele tonale cu legile atracției sunetelor, legate de potențialul energetic tensional.

„Totul este muzică și energie integrate într-o subtilă unitate dialectică”, se afirmă în conținut.

Toate aceste analize și sinteze ale întregului demers doctoral sunt cuprinse în *Anexe* schematice, adevărate noutăți, ce dovedesc o mare dragoste și pasiune pentru MUZICĂ, reunind cercetări interdisciplinare de: fizică, acustică, biofizică, medicină, foniatric, precum și domeniile spiritualității religioase.

O lucrare riguroasă, care merită atenție deosebită din partea specialiștilor și, personal, cred, trebuie popularizată în rândul tineretului studios.

Sper să pot să fac mai multe proiecte despre istoria ideilor din România

- **Cum ai decis să faci o teză de doctorat despre epoca interbelică din România?**

- A fost un proces gradual. La liceu am fost interesată să descopăr mai mulți scriitori români, începând cu Eminescu. Și materiile mele favorite au fost istoria și limbile străine (atunci, germana și franceza). La universitate (Northwestern University, care este în împrejurimile orașului Chicago), am urmat un curs opțional despre Mircea Eliade, la Facultatea de Limba Latină, cu o profesoară româncă, și poetă, Stella Rădulescu. La Northwestern am studiat filosofie și teatru și am scris licența mea despre conceptul de „autonomie” (la Immanuel Kant) în context românesc. Acolo am scris un capitol despre perioada interbelică și am examinat modul în care democrația, fără de guvernământ, a decăzut în anii treizeci. După universitate, am primit o bursă să studiez la Oxford. Bursa este foarte cunoscută și se cheamă „the Rhodes Scholarship.” La Oxford, am scris un masterat, la Facultatea de Istorie, despre scrierile de „experiență” (deci autobiografii, jurnale, memorii) ale lui Eliade, Mihail Sebastian și Eugen Ionescu, în perioada interbelică. Și, apoi, am ales să fac un doctorat, în același domeniu, și am extins grupul de scriitori (Petru Comarnescu, Mircea Vulcănescu, Mihail Polihronidou, Haig Acterian, Constantin Noica), axându-mă pe experiența Grupului „Criterion.”

- **Ce știi despre România când studiai în universitatea americană...?**

- Ce am știut despre România când am studiat în universitatea americană a fost în primul rând ceea ce tatăl meu mi-a povestit despre țara lui. Tatăl meu, Adrian Bejan, a plecat în 1969 și acum e profesor de inginerie mecanică la Universitatea Duke, în Carolina de Nord. Al doilea izvor de cunoștințe despre România, la universitate, l-au constituit cărțile pe care le-am citit singură. Limba română și istoria României sunt subiecte grele, care se predau în State, pentru că nu pot să fie învățate cu limbile slave și majoritatea universităților în SUA au o facultate de studii slave (limbă și istorie) și facultate de limbi latine, de obicei franceza, italiana, portugheza și spaniola. Poți să găsești anumite universități care predau limba română și istoria, dar sunt doar foarte puține (foarte bune și cunoscute pentru asta sunt Indiana și Illinois). Eu am ales hortwestem pentru că am vrut să studiez teatru și filosofia și Northwestern este cea mai bună universitate pentru această combinație.

- **A avut vreo importanță în decizia ta de a te înscrie la un program doctoral cu o teză despre cultura și istoria socială și politica românească dintre cele două războaie faptul că tatăl tău este originar din România?**

- Desigur, cred că decizia mea are o legătură cu genealogia mea. Cum să nu? Dar, mai relevant decât tatăl meu, este faptul că bunicii mei (deci părinții lui) au studiat și s-au întâlnit aici, în București, în anii treizeci. Bunica mea, Marioara Ene, din Baldoinești, a fost studentă la Farmacie, și bunicul meu, Anghel Bejan, din Slivna, a fost la Facultatea de Medicină Veterinară. Amândoi au fost primii în familia lor care au studiat la universitate. Ei s-au întâlnit la o agapă la Cercul Militar și au dansat la Caru' cu Bere foarte des. În anul 1935, s-au căsătorit în Galați și, după al Doilea Război Mondial, s-au stabilit acolo, unde tatăl meu s-a născut și a crescut.

- **Ai pornit la drum cu un subiect, apoi, în urma documentării în bibliotecile din țară ai decis să-l schimbi. De ce? Cărori factori se datorează această schimbare?**

- Subiectul meu a fost amplu și foarte sensibil. Deci, aici, în România am ales, să mă concentrez pe perioada anterioară anilor 30, mai ales pe Grupul Criterion. Masteratul meu s-a chemat „A Clear Mind Amidst the Nonsense: Fascism and the Confessions of three Romanian interwar intellectuals.” La început, teza mea de doctorat s-a chemat „The Appeal of Fascism to the Young Generation of Interwar România.” Bineînțeles, mă interesează foarte mult schimbarea din punct de vedere politic și am vrut să examinez asta într-o fereastră de scriere autobiografică a membrilor din Generația Tânără (Generația '27), și cum s-au dezvoltat ideile lor în perioada interbelică. Dar, după ceva timp aici, am ales să dedic o atenție specială Grupului „Criterion”, din cauză că este un fenomen incredibil de interesant și necerecat în lumea academică engleză, și, mult mai important, pentru că s-a realizat exact în momentul în care mulți membri au abandonat concepția de democrație și au sprijinit idei de ideologie extremă. Și îmi place faptul că pot să studiez Criterion, pentru că mă interesează foarte mult cultura, arta și filosofia, toate subiectele

examate în Grupul „Criterion” (de la Gandhi până la Lenin, Charlie Chaplin, experiența lui Petru Comarnescu în America) sunt foarte captivante pentru mine.

- **În ce măsură profesorii consultați în State, dar mai mult în Anglia și România, te-au ajutat să înțelegi mai bine epoca românească dintre cele două războaie?**

- Profesorii mei din Anglia m-au ajutat foarte mult, cu un bun început pentru proiectul meu. Am doi conducători de teză, unul din ei, Regius Profesor Robert Evans, la Oxford, este un expert în spațiul istoriei Central-Est European, și altul, Profesor Dennis Deletant, la Școala de Studii Est-Europene și Slavice de la Universitatea Colegia Londra, este un expert în istoria României din secolul douăzeci. Trebuie să spun că doctor Marius Turda, la Oxford Brooks, m-a ajutat incredibil de mult să dezvolt proiectul meu. Aici, în România, mulți m-au ajutat cu idei, sugestii, contacte, îmbărbătare și critică. În special trebuie să mulțumesc lui Liviu Antonesei de la Iași, primul expert despre „Criterion.” Și sunt mult mai mulți cei care m-au ajutat aici, în România, dar lista este mult mai prea lungă să scriu aici toate numele lor.

Cristina Bejan este studentă doctorandă în istorie la Oxford, Anglia. S-a născut la 29 aprilie 1982, în Boulder, Colorado (SUA). Tatăl ei este de origine română, iar mama americană (de origine irlandeză, daneză, germană și olandeză). A crescut în Durham, Carolina de Nord, unde a urmat școala generală și liceul. În 2004, a primit licența în filosofie la Northwestern, Universitatea din Chicago, unde a studiat și teatrlul. În 2006, a obținut masteratul în istorie, la Universitatea Oxford, unde a studiat cu o bursă „Rhodes.” Doctoratul îl începe în 2006. În România, cercetarea sa privește epoca interbelică românească, cu o bursă „Fulbright.”

Când nu studiază, lucrează în lumea teatrlui. Este regizor, actriță și scriitoare. A scris zece piese de teatru, una din ele a apărut, tradus în limba română, în Revista *Timputl*. Este directorate artistică pentru o companie de teatru creată cu o colegă la Oxford. Face proiecte în Oxford, București și New York. A avut un spectacol-lectură din piesa ei cea mai nouă, *Colombo Calling – a play from Sri Lanka*, anul acesta, în mai, la Teatrul Foarte Mic, și, în iunie, la Museo Cafe.

Părinții ei stau în Durham, Carolina de Nord. Tatăl ei, Adrian Bejan, e profesor de inginerie mecanică și predă la Universitatea Duke. Mama ei, Mary Bejan, lucrează în afaceri. Are o soră, Teresa Bejan, care este studentă doctorandă în științe politice la Universitatea Yale. Și fratele ei, William Bejan, a început universitatea în anul acesta, la Georgetown, unde studiază afaceri. Sportul este ceva foarte important pentru familia ei. Tatăl a jucat baschet profesionist în România, și bunicul ei american, Bill Riordan, a fost manager al lui Ilie Năstase și Jimmy Connors. Fratele ei joacă fotbal european și e un mare admirator al echipei Steaua. Și ea a jucat pentru echipa universitară de hochei pe gheață.

- **Ce te-a șocat venind în România, comparativ cu Anglia sau cu Statele Unite?**

- Vorbind despre teza mea, este mult mai bine și ușor, în fiecare sens, să fii aici, în România, mai ales la București. Aici sunt toate documentele, aici sunt oameni care cunosc subiectul. Și toate acțiunile atunci, în anii treizeci, s-au întâmplat chiar aici, în aceste locuri și pe aceste străzi. În Anglia sau SUA, ceea ce studiez eu apare un pic ciudat și bizar. Nici părinții mei n-au putut să înțeleagă la început de ce am ales să studiez despre România și de ce am ales să merg aici și să stau mai mult timp. Acum cred că ei înțeleg mult mai bine pasiune mea și că mi-am creat o viață aici. Dacă pot să fac exact ce vreau, o să rămân în România, să scriu doctoratul meu aici. Dar este o chestie de bani. Am venit aici cu o bursă „Fulbright” și asta s-a terminat. Deci plee unde am primit o altă bursă să fac studiile mele în continuare. În ianuarie încep un program de cercetare la Muzeul Holocaustului în Washington D.C., unde plănuiesc să termin teza mea.

- **Ce deosebiri există între sistemul universitar american și cel englez?**

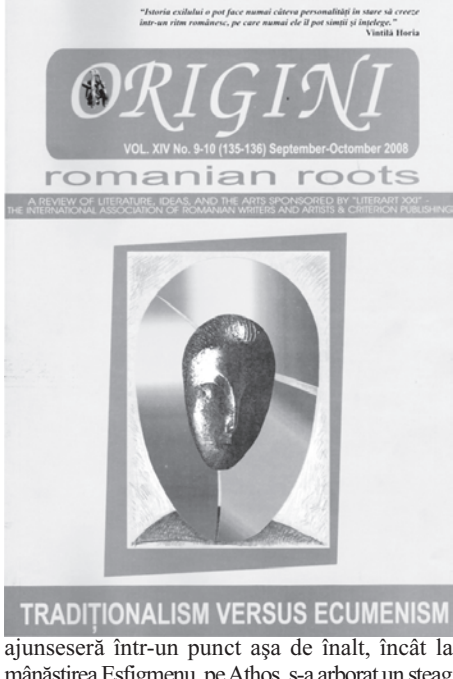
- În general, sistemele de doctorat în State versus Anglia sunt foarte diferite. Deci, doctoratul meu are același merit ca un doctorat în State, dar am făcut în timpul doctoratului este altfel decât ce aș fi putut să fac dacă aș fi fost doctorandă în State. În SUA, trebuie să predai seminare în primii doi ani de program. Asta înseamnă că o să ai multe experiențe învățând studenți. În Anglia, nu trebuie să ai nici un curs, nu oferă aceeași experiență de învățământ. Timpul acolo e plin de cercetare și studii. De fapt, în Anglia, programele sunt mult mai flexibile, dar dacă vrei să lucrezi în State, la universitate, după ce termini doctoratul, trebuie să găsești singur experiența de învățământ.

- **AI tradus în engleză câteva din poeziile Anei Blandiana. Ce alți poeți români contemporani te-ar putea interesa în perspectiva unor posibile traduceri în engleză?**

- Am tradus o parte din creațiile lui Octavian Paler și vreau să mai traduc și alte poezii ale Anei Blandiana. Mă interesează foarte mult poeziile lui Nichita Stănescu și trebuie să mai citesc și alți poeți noi din România.

Tradiționalism versus ecumenism „...ecumenism, termen cu sensuri clătinate.” – Vasile Andru

multă înțelepciune și tandrețe spiritul energic grecesc, uneori excesiv de violent și exclusivist. Explică diferența dintre termeni precum *moarte* și *martiriu*. Primul este agresiv și vizează pe interlocutor, în timp ce al doilea face trimitere la tine însuși, atrăgând admirația. Acesta conchide cu formula cheie „moartea umbrește *mila*”. „Prin anii ‘60, aceste dispute

- **Crezi că teza ta de doctorat , odată susținută la Universitatea din Oxford, ar putea face obiectul unui contract de editare la o editură universitară?**

- Nu știu. Asta nu e ceva automat la Oxford. Evident, asta este o speranță foarte mare! Desigur, aș vrea să public studiul meu ca o carte și, după ce termin doctoratul, o să caut posibilități pentru publicare în State și în Anglia.

- **Odată obținut titlul de doctor, ești îndreptățită să urmezi o carieră universitară?**

- E un bun început, dar nu sunt automat „îndreptățită” să urmez o carieră universitară. Depinde de multe lucruri. Pentru o poziție la universitate în State și în Anglia, concursul e foarte greu. Și eu nu sunt sigură că vreau să fiu profesoară. Îmi place foarte mult să studiez și să predau (să lucrez cu studenți), dar am și o pasiune mare pentru artă. Și vreau să investighez șansele în lumea teatrlui, pentru viitor.

- **Sau poate să predai în învățământul mediu american?**

- Desigur, pot să predau în acest domeniu. Să ai un doctorat ca profesor la liceu este însă ceva deosebit. Poate o să predau într-un liceu cândva, când voi avea nevoie de un serviciu! Nu o să aleg acest drum pentru cariera mea.

- **Cu siguranță că vei reveni în România curând. Iar documentarea de acum va fi doar un prim pas într-un proces anevoios de cercetare. Ai fi tentată să amplifice cercetarea privind epoca interbelică?**

- Da, e păcat că trebuie să concentrez atât de mult într-un doctorat. Lucrez, mai ales despre perioada anilor 1932-1935, dar aveți dreptate, toată perioada mă interesează și sigur, în viitor, o să amplific cercetarea mea și sper să pot să fac mai multe proiecte despre istoria ideilor din România.

- **Care aspecte te-ar interesa și cum crezi că vei dobândi acel grad de obiectivitate, care ar putea să te situeze la o distanță egală de unele aspecte politice?**

- În acest sens, cred că este mult mai bine că nu sunt sută la sută româncă. Am o obiectivitate ca o străină. În primul rând sunt americană, în ciuda numelui meu (de fapt n-am vorbit deloc românește acasă, am învățat limba aici, în România). Pot să vorbesc cu românii despre perioada în chestiune fără o agendă politică și fără nici o dorință să schimb istoria neamului. Cred că interesul meu în dimensiune politică are legătură cu cetățenia mea americană. Deci, m-am născut și crescut într-o democrație. Viața bunicii mei a fost distrusă din cauza ideologiilor extreme (comunismul). Lumea în care ei au trăit în perioada interbelică a fost sacrificată pentru ideologia extremă (fascismul și, după aceea, comunismul). Atunci, intelectualii au pierdut încrederea în democrație. Eu vreau să încerc să înțeleg de ce. Din punctul meu de vedere, dezvoltat în State, e greu să înțeleg și sper că dacă încercăm să înțelegem mai bine de ce democrația n-a reușit atunci, putem să învățăm ceva care poate să ne ajute acum în lumea politică în România și alte țări.

- **Crezi ca procedul unor cercetători de a denigra opera unor scriitori interbelici , chiar de a umbrii sau marginaliza opera unui scriitor, care a cochetat, să spunem, cu unele mișcări politice de dreapta, poate avea repercușuni serioase în ceea ce privește imaginea noilor generații asupra fenomenului literar și cultural, în general?**

- Noi trebuie, ca cercetători, studenți, cititori, și simpli oameni, să despărțim omul și opera lui. E un păcat dacă cercetarea făcută despre viețile lor de atunci, în domeniul istoriei intelectuale și culturale, pe care o fac eu, ar denigra sau marginaliza opera scriitorilor. M-am gândit exact la această întrebare, când am lucrat despre opera lui Immanuel Kant și am scris licența mea despre teoriile lui. Când eram studentă la Facultatea de Filosofie la Northwestern, a fost o discuție despre faptul că I. Kant a fost rasist și sexist. E adevărat, într-un fel, dar acest fapt nu are nicio legătură cu lucrarea lui în domeniul filosofiei. Putem să înțelegem foarte ușor cum el a ajuns să fie rasist și sexist – el n-a plecat niciodată din orașul lui, Königsberg (acum Kaliningrad) și nu s-a căsătorit niciodată. Deci, el n-a avut nicio experiență cu oameni diferiți de el. Dar, în același timp, el a scris opera, care a fost o revoluție în lumea filosofiei. Afară de experiența lui subiectivă, Kant a reușit să ne ofere teorii de filosofie extraordinare de obiectiv și universal. Este la fel și cu scriitorii pe care eu îi studiez. Un om este un produs al timpului lui. Opera lui este produsul geniului lui. Și genul depășește timpul și spațiul.

Gabriel STĂNESCU

BLOG-NOTES

Gestionarii mediatici

Nicolae ILIESCU

Întâi de toate ce e cu blogul aista, că m-a întrebat de multă vreme însuși nea Romică al Vulpescului, mare meșter de cuvinte. Păi, vine de la **log**, din engleza hidraulică, unde înseamnă legătură, nod și nod marinăresc, dar cel despletit pe ape, adevă o mîlă acvatică, și nicidecum terestră, parcursă într-o oră. Apoi, mai vine de se leagă și cu **web-log**-ul, descoperit recent și pe cale de rețea de comunicații internautice. De aici, vezi dumneața, și blogosfera, dar nu și, deși pare că se poate de alăturat, blogodoreala. Sau o fi blodogoreala? Passons, cum ar zice neamplu din Drumul Taberii!

Și chiar trecem, pe furie!, la ceea ce ne doare, la mediatarea imediată, la binefăcătoarea respirație de dimineată, la briza ziaarelor desferecate la cafeaua cu lapte, la pipăitul oglinzii evenimentelor ratate de noi înșine și relateate și tratate de alții. La început, vedem ce se întâmplă cu ZIUA NAȚIONALĂ, reflectată de mai toate canalele de știri Naționale, în primul rând, dar și comerciale, cum ar fi *antenele și realitățile*. Căci pe *proteveu* era un spectacol oribil de afoni pitii în vedete, iar pe alde *beunu* un nene îi servea un pahar cu apă peste ochi unei toape mărunte, sub privirile private ale lui Moraru și Udreă, două creaturi cărora în cap le sună gongol cou, șugubăț și metafizic. Văzurăm și asta la noi, la români, că numai pe la alte televizii erau astfel de scene, prin Rusia

lui Jirinovski, prin Italia, prin Coreea și prin Thailanda. Unde, mai nou, se ocupă aeroporturile, nu gărlile, că ne-am modernizatără! Ei bine, ziua de Întâi Dechemvrie a prilejuit un simposion penibil pe singurul și principalul canal al țării noastre. Nește agramaiți cu petice de inteligență, înnuiți în terebentina tembelismului ancilar, dădeau ifose de consumatori de idei. Chiar și vetusta țagă Veta, numita Zoae Pietre, un fel de zgomot neparfamut al vechii organizații de partid muncitoresc, părea debusolată vorbind năprasnic despre casa regală a României și despre portul popular. La moda folc rumena! Am mai remarcat-o și o repet: o dinastie de operetă într-o țară oarecum bananier! Ceilalți oaspeți din platou, veniți de umplutură sau de garnitură, păreau luați prin surprindere și bleođiți. Bietul Me. Vasilescu, un recenzaș de condescendență, A. Cioroipeanu, un prost de conveniență și O. Nasoi, un imberb de coincidență. Mai era un hărăitor de convalescență, dar nu eram reținut numele cu care se intitula. Fostniri haotice despre istoria de acum nouăzeci de ani, fără pregătire, fără o nouă lectură, amintiri după ureche și cimilituri gădilate prin zămbet rămas în gingii. Colac peste pupăză, un oarecine R. Petrișor – oare ce isprăvi cumpbite să fi făcut aista de este considerat gazetar? – se adresează unui ghinarar cu întrebareea prostască și deosebit de fragedă, „de ce trebuie să avem noi paradă militară de 1 decembrie?”. Halal ziarist.

Dar și mai dihai s-au dovedit a fi marii analiști care una au spus seara și alta la descălecatul zorilor, în funcție de

procentele anunțate. Halal institute de sondare precaută a opiniei publice – care după unii sociologi nici „nu se există”, este o simplă anchetă mecanică de enteres politic – și mai ales halal analiști!

Din nou trebuie observată înțepeneala cu care se serbează la noi evenimenturile importante. Cu excepția unui fastuos și emoționant spectacol folcloric al serioasei realizatoare Muărășu, nimic de semnalizat. Tot poante de cabană și de internat, muzici hidoase și manele rășcoapte. Plus veșnicul și veștedul Gioni Răducanu, cu fesul lui de atoatecunoscător. *România din suflute, cafeaua cu suflut, cântece din suflut*, pe vremuri se spunea *pat cu suflut*, mai puțin spre deloc academic. Cuvinte sufleteate denotând completa lipsă de imaginație. Pe ale noastre meleaguri, mai mereu și din altă lipsă, de inteligență de data asta, discursul de celebrare este întotdeauna o exclamație, de parcă ar vorbi întruna un criticuș literar sau plastic sau de film. La noi nu se analizează, se afirmă categoric. Nu ați băgat de seamă cum se hlizeau tot reprezentanții partidelor în seara de elecțiuni? Ca și cum toți ar fi câștigat. De fapt nimeni nu a câștigat, din moment ce mai bine de 60 % dintre noi nu s-au dus la vot!

Lucian IONESCU

OPINII

Ion A. POPESCU
Victor A. STOICA

Evaziunea, fraudă, corupția... sunt fenomene infracționale economice și financiare – cu o puternică și profundă reflexie în sistemele juridice naționale și universale. Fiind vorba de fluxuri ilicite de bani și de valori patrimoniale, mișcarea brawniană a termenilor enumerați are loc, de fapt, în pronausul pieței financiare și nu în incinta, în interiorul acesteia, pentru a se evita mirosurile pestilențiale. Motivul unei astfel de stări derivă direct din ubicuitatea puterii politice. Infracționalitatea se pedepsește de către puterea judecătorească, în esență, o putere politică. Oricât de clară ar fi separarea *constituțională* a puterilor politice, *în practică* interesele interferă. Spre exemplu, corupția, care este prezentă pretutindeni, dar diferă de la o țară la alta, se află în strânsă corelație cu gradul de dezvoltare, în sensul că se manifestă cu o anumită *specificitate*. În țările dezvoltate, mecanismul corupției funcționează, îndeosebi, ca proces de redistribuire între cei bogați; în țările

Opinii

sărace, mai ales, ca proces de redistribuire între bogați și săraci.

Așa după cum afirma un fost procuror șef, Marian Capotă: „*corupția a ieșit din cutia Pandorei odată cu minciuna, hoția și crima. Este însă mult mai periculoasă decât acestea pentru că le poate genera și, uneori, în societăți neorganizate, devine un fenomen care, nestânjenit, poate duce chiar la război civil, prin*

îmbogățirea unei părți a societății și sărăcirea în progresie geometrică a celeilalte. În orice situație însă, germenul corupției este sărăcia. Prin excepție, corupția mai poate fi generată și de către setea de putere”.

În România, orice s-ar spune, dictatura comunistă reușise să limiteze cauzele corupției, ale evaziunii fiscale și ale fraudei „gulerelor albe”, în bună măsură ca urmare a faptului că societatea avea la bază *principiul egalitarismului*: limita diferențele de venituri de la 1 la 4,5 sau 5 ori. Pe de altă parte, societatea civilă era ocrotită de celebra Lege 18, care se aplica cu ajutorul *delatunții*. Evident, nu susținem principiul egalitarismului într-o societate a reglării economiei naționale cu ajutorul piețelor economice care funcționează în condiții de *oportunități și riscuri*. Dar nu acceptăm *hoția* prin evaziune, fraudă ori corupție. *Niciodată să nu îl întrebăm pe un miliardar cum a făcut primul milion*. Fosta nomenclatură comunistă nu și-a vândut țara, a cumpărat-o! Apariția și amplificarea corupției în România este strâns legată de două etape ale tranziției spre economia de piață: etapa de început, a supremației proprietății de stat, și etapa actuală, a predominanței proprietății private. Au existat două mari oportunități: 1) *privatizarea* și, mai recent 2) *restituirea în integritate*, ultima mult influențată de „experții” străini. Celor două etape menționate le corespund aceleași categorii de corupți și evazioniști care, prin *cameleonism*, s-au adaptat și au inventat instrumente ingenioase de corupție, evaziune și fraudă, adevrate fiecărei perioade. *Dat fiind că în societatea comunistă acumularea de capital privat nu era permisă, după '89, clasa capitaliștilor s-a*

format pe socoteala statului, *ciupind din proprietatea de stat și însușindu-și prin privatizare utilajele și producția ei. Bineînțeles, în primele rânduri ale acestui rapt pe scară largă s-au aflat foștii birocrați de partid și de stat aflați în poziții strategice, care le permiteau să opereze în grabă și cu cea mai mare eficiență* [Silviu Brucan, *Stălpini noii puteri în România*, Editura Nemira, București, 1996, p. 89]. După ce au supt capital prin firme-căpușă și s-au îmbogățit, proaspeții *nouveaux riches* au introdus condiții grele de intrare pe piață, deturnând mișcarea antreprenorială către domenii economice fără interes pentru ei și spoiind liberalismul cu o social-democrație de butaforie, de mucava, de mascaradă. După privatizare, „foștii” sunt cei care dețin puterea economică, numai că uzul corupției, evaziunii și al fraudei s-a mutat de la stat către banii publici și particulari, acolo unde mai este încă posibil.

Criza financiar-bancară și bursieră declanșată în 2007 și cu unda de șoc în octombrie 2008 este neutră din punct de vedere economic și ideologic. Ea îi afectează cel mai mult pe bogați care, acum, se tem de pierderea averilor acumulate peste noapte. Pentru cei săraci se va găsi întotdeauna o bucată de pâine și o ceapă de pus pe masă.

Corupția, evaziunile fiscale și fraudele „gulerelor albe” sunt cele mai respingătoare și imorale fenomene sociale, a căror eradicare presupune curaj, tenacitate, voință și, mai cu seamă, respectarea și aplicarea literei și a spiritului legilor. După cum arată sociologul american E. Sutherland,

infracțiunile care implică prezența «gulerelor albe» sunt cele comise în domeniul economico-financiar, între care se includ faptele prin care se produc fraude în dauna societăților cu capital de stat, privat ori mixt, precum și cele de corupție. Este de remarcat pericolozitatea socială deosebită a acestor infracțiuni, care, spre deosebire de criminalitatea «tradițională», sunt mult mai grave și, mai ales, costisitoare din punctul de vedere al consecințelor lor economice și sociale. Estimări recente demonstrează că această categorie de infracțiuni costă societatea de peste trei ori mai mult decât întregul arsenal de fapte penale, îndreptate împotriva proprietății [Ion Pitulescu, *Al treilea război mondial. Crima organizată*, Editura Național, București, 1996, p. 302-303].

„Noii îmbogățiți” au înțeles repede că politica este un izvor nesecat de avuție, deoarece, gestionând banii publici din posturi în Administrație, pot continua *raptul* început pe când predominantă era proprietatea de stat și, în plus, banii publici *se reciclează perpetuu prin impozite și taxe*. Astfel, fiind singuri care își pot cumpăra posturile înalte în partidele politice și în stat, oamenii de afaceri au devenit și oameni politici, pentru care singurele convingeri sunt legate de bani, ceea ce este evident și explică apariția fenomenului de „turism politic”. După expresia arhicunoscută de acum, *alternanța la guvernare este alternanța la ciolan*, clasa politică, parte a clasei oamenilor de afaceri, *mimează* lupta împotriva corupției tot atât de mult pe cât o fac pentru recunoașterea propriei *respectabilități*, în mod limpede pentru

că „nimeni nu poate sări peste umbra sa”. În 1996, ministrul de interne la acea vreme, Victor Babuc, afirma: *Corupția începe cu ascunderea sau deformarea realității, deci cu minciuni, pentru a obține anumite rezultate la care nu se poate ajunge cu adevărul și continuă cu introducerea sistemului clientelar, de plasare în posturi și promovare a rudelor, prietenilor și amicilor politici; ea este*

Opinii

urmată de darea și primirea de foloase patrimoniale sau de altă natură pentru obținerea unor drepturi cuvenite, pentru ca într-un stadiu superior să se ajungă la darea și primirea unor foloase patrimoniale sau de altă natură pentru obținerea unor drepturi sau avantaje necuvenite. Din acest moment, corupția se generalizează și iau naștere rețele de tip mafiot.

Cât de „funcțională” a devenit economia românească se vede cel mai clar din fenomenul aprecierii leului, care, după cum se știe, nu a determinat scăderea prețului la nici un produs de pe piață. În schimb, această manevră îi face și mai bogați pe cei bogați, a căror avere se exprimă în mai multă valută. Dacă ridicarea exagerată și generalizată a prețurilor era frecvent argumentată prin creșterea prețului petrolului (pentru că toate mărfurile *merg pe roți*) așteptăm o descreștere generalizată a prețurilor – nu numai în taximetrie – și ne întrebăm când se va produce oare?

Desigur, cei mai săraci corup și ei, sau sunt corupți. Fenomen de dimensiuni reduse ca amploare, dar generalizat în părțile sociale sărace, corupția a fost botezată sub numele de „spagă”. S-a

mers atât de departe încât, în sediile Poliției Române s-a atârnat un afiș că nu se primesc „atenții”; la fel și în alte instituții publice, cum sunt primăriile și spitalele. Logica elementară impune să aflăm și roadele obținute!

În mod straniu, acest climat *aproape* că nu mai poate fi sterilizat, dacă ar fi să dăm crezare concluziilor la care a ajuns un înalt funcționar al statului, publicate în lucrarea: Gheorghe Florică, *Bătălia pentru adevăr*, Colecția Flagrant, București, 1996, p. III: *I-a fost dat Generalului Florică să devină, aproape fără voia sa, erou, vârf de lance într-un război pe care nu l-a provocat și pentru care nu părea destul de pregătit. El venea, atunci ca și acum, cu acte, procese verbale, constatări, fapte care ar fi trebuit să conducă la măsuri clare și imediate. Lumea căreia i se opunea avea însă arme mult mai sofisticate. Poate fără să vrea, la început, Generalul Florică a atins această lume în chiar inima ei. Pronunțând cuvântul «corupție», Generalul l-a făcut pe mulți să țipe ca din gură de șarpe...*

Cum persoanele evocate au deținut demnități importante în societatea românească, fiind în fruntea instituțiilor cu responsabilități directe în eradicarea corupției, evaziunii și fraudei, este interesant să aflăm care sunt rezultatele demersurilor respective. Până atunci, concluzia nu poate fi decât una singură, și o pronunțăm într-o sintagmă al căruia adevăr este cotidian: *de la fiecare după puteri, fiecăruia după influență*. Uitați-vă bine la interlocutorul dumneavoastră: pare un om respectabil și onest, chiar distins, însă uneori devine un personaj misterios, de pe altă planetă, pentru care nu există pușcării.

Copacul cu frunze de aur

La Târgoviște, la început de octombrie arămiu, am regăsit citadela Universității, cu amprenta imuabilă a marelui dascăl Spiru Haret, cel care în urmă cu mai bine de un secol, își crea menirea de far al învățământului românesc. Și dacă existența umană este ca o frunză, putem spune că mii de frunze din toate colțurile județului au ales să nu mai rătăcească purtate de vântul vieții, ci să se adune în copacul generos și plin de seva înțelepciunii, săditi aici, la Târgoviște, cu dragoste și mare dăruire, de către fondatorii Universității Spiru Haret.

O ezitare și o teamă de început a fost lungă doar cât o clipă, până când am simțit sufletul acestui locaș de învățământ, care pe o pală de cânt a împrumutat condeiul Diaconului Coresi – primul trudit la împlinirea fără seamăn care este cartea. Aproape de Turnul Chindiei s-a aprins torța luminoasă a științei de carte, cei chemați să soarbă lumina cărților transformându-se în străjerii moderni ai Curții Domnești.

La mijloc de toamnă, copacul științei se uple cu frunze și își începe existența tulburătoare, pe timpul căreia toate frunzele se transformă în aur. Gîngașa meserie de bijutier revine profesorilor Universității.

Colaborarea permanentă între studenți și profesori dă farmecul unei experiențe unice în viață, la capătul căreia devii însemnat, în mod miraculos și fără a-ți da seama, cu pecetea științei de carte. Copacul de aur este destinat să rămână nemuritor, atâta vreme cât prin rădăcinile sale va urca seva de optimism și de candoroare sufletească a grădinarilor lui.

Sunt convinsă că Aurelia Catană, directoarea Centrului I.D. de la Târgoviște, nu este de fapt un grădinar. Este doar un zămbet împărțit în mii de clipe, cu care îi întâmpină și îi însoțește pe studenți. Să zămbiești de mii de ori cu aceeași trăire sufletească la mii de studenți! Ce poate fi mai minunat și mai tainic elixir pentru tinerețea veșnică decât un zămbet uman dăruit cu căldură? Cred, în primul rând, că experimentul acesta al Universității, de a transforma oamenii simpli în specialiști cu nivel superior de pregătire, este un demers încărcat de umanism. O cantitate incalculabilă de materie cenușie stătea nefolosită și neangrenată în cercetare și creație științifică. Acum, acest potențial imens a explodat într-o constelație de împliniri, beneficiu societății în ansamblu. Deși sunt din diverse locuri și cu concepții de viață diferite, studenții au un numitor comun: sunt educați în spiritul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, demnității, înțelegerii reciproke, toleranței și colaborării. Aceasta este calea prin care copacul de aur va rămâne, pentru noi și pentru Europa, un reper fundamental.

Port pecetea meseriei de dascăl cu credința și mândria că o îndrept spre o nouă și miraculoasă împlinire. Cred că atunci când mă voi desprinde din copac, pentru a-mi urma destinul, voi rămâne tot o frunză de aur.

Daniela TIGĂNILĂ
Studentă anul II, Facultatea de Filosofie-Jurnalism

Stimați cititori,

Dorim să fiți partenerii noștri în elaborarea publicației *Opinia națională*. De aceea vă adresăm invitația de a ne transmite opinii, informații, idei de larg interes național, pe care să le publicăm în edițiile viitoare.

Așteptăm cu interes și propuneri privind conținutul publicației.

Dragi studenți!

Aveți întrebări la care doriți să primiți lămuriri de la cadrele didactice? Vă rugăm să le transmiteți *Opinie națională*! Tot aici veți găsi și răspunsurile.

Transmiteți corespondența dumneavoastră la adresele de e-mail:

opinia@spiruharet.ro; on@spiruharet.ro

(Urmare din pag. 1)

Puncte de vedere

TINERII DIN ROMÂNIA — VALORI ȘI COMPORTAMENTE DIN SFERA CULTURII POLITICE

Dimensiuni atitudinal-valorice și comportamentale ale participării în organizații neguvernamentale

Apartenența organizațională este indicatorul cel mai citat în descrierea gradului de participare civică. Organizațiile neguvernamentale, care constituie nucleul societății civile, înlesnesc individului poziționarea sa într-o relație eficientă și semnificativă cu sistemul politic, stimulând aptitudinile individuale relevante pentru cultura politică democratică (Almond și Verba, 1963; Warren, 1999).

Datele de sondaj indică o pondere scăzută a tinerilor din România, membri ai organizațiilor neguvernamentale. Dacă la nivelul întregii Uniuni Europene, 22% dintre tineri aparțin unui ONG, media pentru noile state membre este cu mult mai mică (10% față de 26%, media pentru primele 15 state membre). Dintre acestea, cele mai mici rate de participare le înregistrează România și Bulgaria (7%). În România, ratele de participare a tinerilor în organizații se situează pe o constantă curbă descrescătoare începând din 1998, scăzând în această perioadă la jumătate numărul celor care se declară a fi membri ai acestor organizații.

Cluburile sportive se dovedesc a fi cele mai atractive pentru tinerii europeni, România situându-se printre țările cu ratele cele mai reduse de participare în acest tip de organizații.

Un aspect interesant este faptul că România, alături de alte câteva țări foste comuniste, înregistrează ponderile cele mai ridicate ale organizațiilor de tineret din UE. Explicația ar putea fi apartenența la organizațiile de elevi și studenți, identificate de tineri cu organizațiile de tineret, și nu cu cele profesionale. Ponderea ridicată a tinerilor români, membri ai partidelor politice (21%, cea mai mare pondere din Uniunea Europeană) trebuie înțeleasă ținându-se cont de faptul că discutăm despre 21% din cei 7% tineri români membri ai organizațiilor neguvernamentale, astfel că, raportându-ne la ponderea medie a tinerilor asociați din Europa, se ajunge la aproximativ aceleași valori: în jur de 1%-1,5% dintre tineri sunt membri ai unor partide politice atât în România, cât și în restul Uniunii Europene. Participarea politică formală este dealtfel singurul nivel al participării pentru care datele descriu situații asemănătoare în România și în țările Europei Occidentale.

Apartenența redusă a tinerilor din România la organizații neguvernamentale are resorturi cauzale complexe, conturate în analiză printr-o abordare complementară, cantitativă și calitativă. Încrederea în general redusă a populației în forme instituționalizate de asociere caracterizează în egală măsură și tinerii. Pentru perioada 2004-2006 se înregistrează o înjumătățire a cotei de încredere de care organizațiile neguvernamentale se bucură în

rândul tinerilor (de la 17,2% la 8,6%, conform *Diagnozei Tineret 2004, 2006, DSCPT*).

De altfel, evoluții negative ale gradului de încredere a tinerilor înregistrează toate instituțiile, cu excepția școlii, ce își păstrează cota constantă pentru perioada menționată. Este semnificativ, din punct de vedere sociologic, faptul că aproape jumătate dintre subiecții chestionați în 2006 sunt indecisi în ceea ce privește încrederea pe care o au în ONG-uri, această pondere foarte crescută exprimând atât absența informațiilor despre organizații, cât și lipsa de preocupare

rândul indivizilor și comunităților, influențând direct sustenabilitatea sectorului, prin faptul că afectează capacitatea de atragere a membrilor, a voluntarilor și a fondurilor.

Cele mai multe dintre informațiile pe care participanții le au despre ONG-uri provin din mass-media și privesc organizații naționale sau internaționale ce fac obiectul unor știri sau evenimente puternic mediatizate. Organizațiile care își desfășoară activitatea la nivel local nu sunt cunoscute în general de către tineri și nici nu sunt considerate semnificative pentru rezolvarea problemelor comunității.

și de interes a tinerilor în legătură cu subiectul supus aprecierii.

Această lipsă de preocupare este confirmată de prezența mențiunii „Nu mă interesează” în topul motivelor de neparticipare în ONG-uri la activitățile organizațiilor neguvernamentale, cu o pondere de o treime din ansamblul motivelor invocate. Invocarea lipsei timpului necesar ascunde și ea parțial lipsa interesului, dar reflectă și plasarea tinerilor într-un câmp al necesității, ce nu permite alocarea de resurse de timp acestor preocupări.

Discuțiile în cadrul focus-grupurilor au condus la câteva concluzii interesante, cu potențial explicativ pentru slaba participare a tinerilor din România. Astfel, un număr mare de tineri continuă să aibă o imagine vagă, păstrând accente negative, asupra organizațiilor neguvernamentale și asupra rolului pe care ele l-ar putea avea în comunitățile lor. Deși contactele sporadice, pe care unii dintre participanți le-au avut cu ONG-uri sau activități ale acestora, au produs tinerilor impresii pozitive, aceștia păstrează o imagine stereotipă relativ negativă a acestor organizații, imagine răspândită probabil în rândul grupurilor lor de apartenență. Acest aspect este problematic pentru dezvoltarea societății civile din România, imaginea publică și credibilitatea, de care se bucură organizațiile neguvernamentale în

– „*Ar trebui să existe...niște organizații cetățenești... care să aibă totuși dreptul de a face propuneri comisiilor locale, primăriilor...*”

– Știți despre existența unor astfel de organizații? (moderator)

– Eu nu știu, dar sincer vă spun că nu văd de ce le-ar face (propunerile), nu văd rostul... pentru că nu ar avea nici o putere...” (student, București).

Necesitatea informării este una obiectivă, dar și percepută, atât în ceea ce privește paleta de oferte, cât și mecanismele de participare în ONG-uri. Informațiile pe care tinerii le dețin despre acest sector sunt întâmplătoare, stereotipe, nesistematice, provenind din surse incompetente.

Implicarea în activitățile organizațiilor neguvernamentale are ca premisă majoră preocuparea cetățenilor față de problemele comunității. Datele la nivel european indică un interes scăzut al tinerilor din România față de viața politică și problemele de actualitate atât la nivel local, cât și național și european.

Doar interesul pentru problemele Uniunii Europene se încrează în medii asemănătoare, aceste probleme preocupând mai puțin tinerii atât în România, cât și în restul statelor membre. Preocuparea pentru politică și probleme de actualitate cunoaște cotele cele mai ridicate în rândul tinerilor educați, din grupa de vârstă 25-30, locuind în mediile urban și

metropolitan. Deși interesul pentru problemele comunității este o premisă a participării, el nu este suficient, dovadă fiind faptul că această categorie de tineri descrisă nu are participarea cea mai ridicată în organizații, fiind constituită în mare parte din tineri ocupați în muncă și fără rezerve de timp suficiente pentru activarea în ONG-uri.

Discuțiile în cadrul focus-grupurilor au confirmat constrângerile economice și preocuparea pentru traiul zilnic drept motive importante ale neimplicării tinerilor din România în activitățile comunitare.

.....atunci când lucrezi 12 ore și ai două job-uri doar pentru a-ți

asigura traiul zilnic, restul trece pe planul doi, adică puțin îți pasă ție că orașul sau țara se duce de răpă, tu nu ai în minte decât un singur lucru: trebuie să apuci ziua de mâine în așa fel încât să nu te scufinzi de tot.” (student, București)

Dincolo de disponibilitatea de principiu afirmată, din discuții transparente prezența unei culturi a neparticipării în cazul celor mai mulți dintre tinerii neasociați, atitudinile pozitive manifestate față de voluntariat și organizații neguvernamentale dovedindu-se doar răspunsuri spontane (și nu atitudini consolidate) la stimuli reprezentativi de propunerea temelor respective ca subiecte de discuție. Dealtfel, invocarea unor motive de tipul „lipsa oportunităților de participare”, „lipsa informațiilor”, „lipsa timpului” ascunde uneori, în mod evident, absența interesului pentru participare și a preocupării pentru chestiunile publice, ce sunt lăsate în seama autorităților.

„Problema care este acum cea mai mare, din punctul meu de vedere, este că lumea este atât de degustată de clasa politică și de tot ce se întâmplă actual în România încât pur și simplu... este total nepăsătoare și nu îi mai interesează pe cetățeni ce se întâmplă.” (tânără angajată, Constanța)

Binele colectiv este uneori chiar identificat cu bunăstarea statului, nu a cetățenilor, dovadă nu doar lipsă

(Continuare în numărul viitor)

LUNI
15 decembrie 2008

06:00 **Promo USH**
06:10 **Film documentar** (r)
06:40 **Café concert** (r)
07:10 **Un răspuns pentru fiecare**. Emisiune de Simona Șerban
07:30 **Deutsche Welle** (r)
07:50 *Promo*
08:00 **Unde ne sunt absolvenții** (r)
08:30 **Preluare TVRM Cultural**
09:20 *Promo*
09:30 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
11:20 *Promo*
11:30 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
13:20 *Promo*
13:30 **Film documentar:** Natura Planetei Terra
14:00 **TVRM-edicina**. Prof. univ. dr. Dorin Sarafoleanu la dispoziția dvs.
14:58 *Promo*
15:00 **Întâlnire cu folclorul**. Emisiune de Theodora Popescu
15:30 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
17:20 *Promo*
17:30 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
19:20 *Promo*
19:30 **Haretiștii**. Emisiune de Mugur Popovici
20:00 **Apel telefonic**. Emisiune de George Nicolau
21:00 **Jurnale în stil Caragiale**. Emisiune de Viorel Popescu
21:30 **Dialog, știință, religie**. Emisiune de Carmen Fulger
22:00 **Film documentar:** Body&Soul (ep. 13)
22:30 **Film serial:** Destine furate – Filipine (ep. 25)
23:15 **Comentariul zilei**. Emisiune de George Marinescu
00:00 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
04:00 **Apel telefonic** (r)
05:00 **În căutarea folk-ului pierdut** (r)

MARȚI
16 decembrie 2008

06:00 *Promo USH*
06:10 **Din instituțiile statului** (r)
06:40 **Întâlnire cu folclorul** (r)
07:10 *Promo*
07:15 **Comentariul zilei** (r)
08:00 **Haretiștii** (r)
08:30 **Preluare TVRM Cultural**
09:20 *Promo*
09:30 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
11:20 *Promo*
11:30 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
13:20 *Promo*
13:30 **Invitatul de la ora 13**. Emisiune de Sorin Lupășcu
14:00 **TVRM-edicina**. Prof. univ. dr. Florin Tudose la dispoziția dvs.
14:58 *Promo*
15:00 **Din sălile de concert**. Emisiune de Mihai Darie
15:30 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
17:20 *Promo*

TVRM Cultural

LUNI
15 decembrie 2008

06:00 **Promo**
06:30 **Deutsche Welle** (r)
07:00 **Întâlnire cu folclorul**. Emisiune de Theodora Popescu
07:30 **Societatea Națională Spiru Haret** (r)
08:00 **Stele de mâine**. Emisiune de Dumitru Lupu
08:20 **Un poet, trei poeme** (r)
08:30 **Aplauze pentru haretiști**. Emisiune de Carmen Stoianov (r)
09:00 **Clubul liceenilor**. Emisiune de Vasi Cărbăuț (r)
10:00 **Știință și spiritualitate**. Emisiune de Alexandru Mironov (r)
11:00 **Am venit cu drag la voi** (r)
13:00 **Academica – Cărți și probleme** (r)
14:00 **Știință și religie**. Emisiune de Carmen Fulger
15:00 **Arta documentarului**. Emisiune de Daniel Paraschiv
16:00 **Miorița – antologie de cultură tradițională**. Emisiune de Ioan Filip
16:30 **Mapamond cultural - film documentar**
17:00 **Amfitrion Corina**. Emisiune de Corina Chiriac
18:00 **Film serial:** Familia doctorului Kleist – Germania (ep. 15)
19:00 **Scena ca istorie**. Emisiune de Violeta Sreciu
20:00 **Comorile orașului**. Emisiune de Cezar Lungu
20:30 **Întâlnire cu folclorul**. Emisiune de Theodora Popescu
21:00 **Amfiteatrul cultural:** Cultura unei generații. Emisiune de Lucian Chișu
22:20 **Un poet, trei poeme**. Emisiune de Lucia Mureșan
22:30 **Film artistic românesc:** Explozia (r)
00:00 **Promo**

MARȚI
16 decembrie 2008

06:00 **Promo**
06:30 **Mapamond cultural** (r)
07:00 **Întâlnire cu folclorul** (r)
07:30 **Capcana timpului** (r)
08:00 **Stele de mâine**. Emisiune de Dumitru Lupu
08:20 **Un poet, trei poeme** (r)
08:30 **Film serial** (r)
09:30 **Miorița – antologie de cultură tradițională** (r)
10:00 **Amfitrion Corina** (r)
11:00 **Oameni care au fost, oameni care sunt** (r)
12:00 **Recital de muzică populară**. Emisiune de Dumitru Cucu (r)
12:30 **Gândești, deci ești** (r)
13:00 **Amfiteatrul cultural – Cultura unei generații** (r)
14:30 **Tradiții și obiceiuri** (r)
15:00 **Arta documentarului**. Emisiune de Daniel Paraschiv
16:00 **Miorița – antologie de cultură tradițională**. Emisiune de Ioan Filip
16:30 **Mapamond cultural - film documentar**
17:00 **Gândești, deci ești**. Emisiune de Irina Haidet
17:30 **România creștină**. Emisiune de Mihail Diaconescu
18:00 **Film serial:** Familia doctorului Kleist – Germania (ep. 16)
19:00 **Cultura corpului**. Emisiune de N. Postolache
19:58 *Promo*
20:00 **Nimic fără lege**. Emisiune de Florin Făniș
20:30 **Întâlnire cu folclorul**. Emisiune de Theodora Popescu
21:00 **Ferestrele memoriei**
22:00 **Muzică clasică**. Emisiune de Mihai Darie
22:20 **Un poet, trei poeme**. Emisiune de Lucia Mureșan
22:30 **Film artistic:** Fluierul fermecat (r)
00:00 **Promo**

17:30 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
19:20 *Promo*
19:30 **Ani de liceu**. Emisiune de Mugur Popovici
20:00 **Jurnale în stil Caragiale**. Emisiune de Viorel Popescu
20:30 **Film documentar:** Body&Soul (ep. 14)
21:00 **Academica – Istoria care doare**. Emisiune de Mircea Dogaru
22:00 **Popasuri de suflet**. Emisiune de Violeta Sreciu
22:30 **Film serial:** Destine furate – Filipine (ep. 26)
23:15 **Comentariul zilei**. Emisiune de George Marinescu
00:00 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene** (r)
04:00 **TVRM-edicina**. Prof. univ. dr. Constantin Dumitrache la dispoziția dvs (r)
05:00 **Arta de a trăi** (r)

MIERCURI
17 decembrie 2008

06:00 *Promo USH*
06:10 **Jurnale în stil Caragiale** (r)
06:40 **Din sălile de concert** (r)
07:10 *Promo*
07:15 **Comentariul zilei** (r)
08:00 **Ani de liceu** (r)
08:30 **Preluare TVRM Cultural**
09:20 *Promo*
09:30 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
11:20 *Promo*
11:30 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
13:20 *Promo*
13:30 **Film documentar:** Natura Planetei Terra
14:00 **TVRM-edicina**. Prof. univ. dr. Alexandru Oproiu la dispoziția dvs.
14:58 *Promo*
15:00 **Café concert**. Emisiune de Sorin Petre
15:30 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
17:20 *Promo*
17:30 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
19:20 *Promo*
19:30 **Performer în arenă**. Emisiune de Mugur Popovici
20:00 **Academica – Economia pentru cine?** Emisiune de Ilie Șerbănescu
21:00 **Jurnale în stil Caragiale**. Emisiune de Viorel Popescu
21:30 **Exclusiv pentru premianți**. Emisiune de Carmen Fulger
22:30 **Film serial:** Destine furate – Filipine (ep. 27)
23:15 **Comentariul zilei**. Emisiune de George Marinescu
00:00 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene** (r)
04:00 **TVRM-edicina**. Prof. univ. dr. Florin Tudose la dispoziția dvs (r)
05:00 **Agricultura și alimentația** (r)

JOI
18 decembrie 2008

06:00 **Promo USH**
06:10 **Jurnale în stil Caragiale** (r)
06:40 **Din sălile de concert** (r)
07:10 *Promo*
07:15 **Comentariul zilei** (r)
08:00 **Performer în arenă** (r)
08:30 **Preluare TVRM Cultural**
09:20 *Promo*
09:30 **Academica – Economia pentru cine?**
Emisiune de Ilie Șerbănescu (r)

TVRM Cultural

MIERCURI
17 decembrie 2008

06:00 **Promo**
06:30 **Mapamond cultural - film documentar** (r)
07:00 **Întâlnire cu folclorul** (r)
07:30 **Muzică clasică** (r)
08:00 **Stele de mâine**. Emisiune de Dumitru Lupu
08:20 **Un poet, trei poeme** (r)
08:30 **Film serial** (r)
09:30 **Miorița – antologie de cultură tradițională** (r)
10:00 **Academica – Ateneul artelor** (r)
11:00 **Filmul și istoria** (r)
11:30 **Aplauze pentru haretiști** (r)
12:00 **În căutarea folk-ului pierdut** (r)
13:00 **Ilinca Dumitrescu și invitații săi** (r)
14:30 **Comorile orașului**. Emisiune de Cezar Lungu (r)
14:58 *Promo*
15:00 **Arta documentarului**. Realizator Daniel Paraschiv
16:00 **Miorița – antologie de cultură tradițională**. Emisiune de Ion Filip
16:30 **Mapamond cultural - film documentar**
17:00 **Amfitrion Corina**. Emisiune de Corina Chiriac
18:00 **Film serial:** Familia doctorului Kleist – Germania (ep. 17)
19:00 **Profil spiritual**. Emisiune de Valeriu Răpeanu
20:00 **Un actor și rolurile sale**. Emisiune de Ion Bucheru
20:30 **Întâlnire cu folclorul**. Emisiune de Theodora Popescu
21:00 **Echipele „Gusti”. Societatea românească, încotro?**
Emisiune de Florian Tănăsescu
22:20 **Un poet, trei poeme**. Emisiune de Lucia Mureșan
22:30 **Film artistic de artă:** Cinq Mars (Franța)
00:00 **Promo**

JOI
11 decembrie 2008

06:00 *Promo*
06:30 **Mapamond cultural** (r)
07:00 **Întâlnire cu folclorul** (r)
07:30 **Vorbiți, scrieți românește** (r)
08:00 **Stele de mâine**. Emisiune de Dumitru Lupu
08:20 **Un poet, trei poeme** (r)
08:30 **Film serial** (r)
09:30 **Miorița – antologie de cultură tradițională** (r)
10:00 **Amfitrion Corina** (r)
11:00 **Profil spiritual** (r)
12:00 **Café concert** (r)
12:30 **Parodi Press** (r)
13:00 **Echipele „Gusti”. Societatea românească, încotro?** (r)
14:30 **Mari concerte, mari interpreți, mari regizori** (r)
16:00 **Miorița – antologie de cultură tradițională**. Emisiune de Ion Filip
16:30 **Mapamond cultural - film documentar**
17:00 **La hanul morăriței**. Emisiune de Dumitru Cucu
18:00 **Film serial:** Familia doctorului Kleist – Germania (ep. 18)
19:00 **Generația în tenisi**. Emisiune de Nicolae Dan Frunteletă
20:00 **Românul cetățean european**. Emisiune de Ghe. Onișoru
20:30 **Întâlnire cu folclorul**. Emisiune de Theodora Popescu
21:00 **Amfiteatrul cultural: Istorie și istorii**
22:20 **Un poet, trei poeme**. Emisiune de Lucia Mureșan
22:30 **Deutsche Welle**. Emisiune de Diana Popescu
23:00 **România creștină**. Emisiune de Mihail Diaconescu
23:30 *Promo*

11:20 *Promo*
10:30 **Film artistic pentru copii:** Alice în Țara Minunilor (SUA)
12:00 **Preluare TVRM Cultural**
13:00 **Jurnale în stil Caragiale** (r)
13:30 **Film documentar:** Natura Planetei Terra
14:00 **TVRM-edicina**. Prof. univ. dr. Andrei Firiică la dispoziția dvs.
14:58 *Promo*
15:00 **Întâlnire cu folclorul**. Emisiune de Theodora Popescu
15:30 **Preluare TVRM Cultural**
16:30 **Ilinca Dumitrescu și invitații săi**
17:58 *Promo*
18:00 **Film artistic:** Barul iluziilor (SUA)
19:20 *Promo*
19:30 **Top sport**. Emisiune de Cristina Matei
20:00 **Profil spiritual**. Emisiune de Valeriu Răpeanu
21:00 **Academica – Cărți și probleme**. Emisiune de Mihai Ungheanu
22:00 **Jurnale în stil Caragiale**. Emisiune de Viorel Popescu
22:30 **Film serial:** Destine furate – Filipine (ep. 28)
23:15 **Comentariul zilei**. Emisiune de George Marinescu
00:00 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene** (r)
04:00 **TVRM-edicina**. Prof. univ. dr. Alexandru Oproiu la dispoziția dvs (r)
05:00 **Miorița** (r)
05:30 **Cronica scepticului** (r)

VINERI
19 decembrie 2008

06:00 *Promo USH*
06:10 **Jurnale în stil Caragiale** (r)
06:40 **Întâlnire cu folclorul** (r)
07:10 *Promo*
07:15 **Comentariul zilei** (r)
08:00 **Top sport** (r)
08:30 **Preluare TVRM Cultural**
09:20 *Promo*
09:30 **Profil spiritual**. Emisiune de Valeriu Răpeanu (r)
10:30 **Film artistic:** Barul iluziilor (SUA)
11:58 *Promo*
12:00 **Preluare TVRM Cultural**
13:20 *Promo*
13:30 **Film documentar:** Natura Planetei Terra
14:00 **Gazonul fierbinte**. Emisiune de Mugur Popovici
14:58 *Promo*
15:00 **Din sălile de concert**. Emisiune de Mihai Darie
15:30 **Preluare TVRM Cultural**
16:30 **Adevăratele stele**. Emisiune de Sorin Lupășcu (r)
17:58 *Promo*
18:00 **Film artistic:** Focuri de armă în deșert (SUA)
19:20 *Promo*
19:30 **Unde ne sunt absolvenții Universității Spiru Haret**. Emisiune de Mugur Popovici
20:00 **Apel telefonic**. Emisiune de George Nicolau
21:00 **Casă dulce românească**. Emisiune de Cătălin Maximciuc
22:00 **Istorie și istorii**. Emisiune de Mircea Dogaru
23:30 **Comentariul zilei**. Emisiune de George Marinescu
00:00 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene** (r)
04:00 **TVRM-edicina**. Prof. univ. dr. Andrei Firiică la dispoziția dvs (r)
05:00 **Profil spiritual** (r)

SĂMBĂȚĂ
20 decembrie 2008

06:00 **Promo USH**
06:10 **Jurnale în stil Caragiale** (r)
06:30 **Casă dulce românească** (r)
07:30 **Popasuri de suflet** (r)
08:00 **Stele de mâine**. Emisiune de Dumitru Cucu
09:00 **Ateneul artelor** (r)

TVRM Cultural

VINERI
19 decembrie 2008

06:00 *Promo*
06:30 **Mapamond cultural** (r)
07:00 **Întâlnire cu folclorul** (r)
07:30 **Cafeneaua literară** (r)
08:00 **Stele de mâine**. Emisiune de Dumitru Lupu
08:20 **Un poet, trei poeme** (r)
08:30 **Film serial** (r)
09:30 **Miorița – antologie de cultură tradițională** (r)
10:00 **Film artistic de artă:** Cinq Mars (Franța)
11:30 **Casa noastră** (r)
12:00 **Exclusiv pentru premianți** (r)
13:00 **Ferestrele memoriei** (r)
14:00 **Teleciclopedia valorilor românești** (r)
14:58 *Promo*
15:00 **Teatru în fotoliul de acasă**. Emisiune de Viorel Popescu
16:00 **Generația în tenisi**. Emisiune de Nicolae Dan Frunteletă
17:00 **Scena ca istorie**. Emisiune de Violeta Sreciu (r)
18:00 **Ghici cine vine la Silvia**. Emisiune de Silvia Dumitrescu
19:00 **Oameni care au fost, oameni care sunt**. Emisiune de Marina Roman
20:00 **Universul cuvintelor**. Emisiune de Alina Ardelean
20:30 **Întâlnire cu folclorul**. Emisiune de Theodora Popescu
21:00 **Academica – Ateneul artelor**. Emisiune de Mircea Micu
22:00 **Muzică clasică**. Emisiune de Mihai Darie
22:20 **Un poet, trei poeme**. Emisiune de Lucia Mureșan
22:30 **Filmul și istoria**. Emisiune de Eugen Atanasiu
23:00 **Aplauze pentru haretiști**. Emisiune de Carmen Stoianov
23:30 *Promo*

SĂMBĂȚĂ
20 decembrie 2008

06:00 **Promo**
06:30 **Café concert** (r)
07:00 **Deutsche Welle** (r)
07:30 **Muzică clasică** (r)
08:00 **Stele de mâine**. Emisiune de Dumitru Lupu
08:20 **Un poet, trei poeme** (r)
08:30 **Lecturi din Caragiale** (r)
09:00 **Film pentru copii – opera comică**. Realizator Daniel Paraschiv
10:00 **Universul cuvintelor**. Emisiune de Alina Ardelean
10:30 **Aplauze pentru haretiști**. Emisiune de Carmen Stoianov

10:00 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
11:50 *Promo*
12:00 **Agricultura și alimentația**. Emisiune de Gheorghe Predilă
12:57 *Promo*
13:00 **Academica – Știință**. Emisiune de Alexandru Mironov
14:00 **Universul cuvintelor**. Emisiune de Alina Ardelean
14:30 **Adevăratele stele**. Emisiune de Sorin Lupășcu
15:58 *Promo*
16:00 **Clubul diplomaților**. Emisiune de Mihaela Mihailide
16:30 **Cinepanorama**. Emisiune de Eugen Atanasiu
17:00 **Idei în dialog**. Emisiune de Corneliu Toader
18:30 **Arta de a trăi**. Emisiune de Mihaela Coveșanu
19:30 **Am venit cu drag la voi**. Emisiune de Georgetel Nucă
21:30 **Teatru în fotoliul de acasă**. Emisiune de Viorel Popescu
22:30 **Film artistic românesc:** Un saltimbanc la Polul Nord (1982). Fram, ursul polar, face gloria trupei Marcellinii. Turneele internaționale nu mai conținesc, dar nostalgia lui Fram pentru țărâmul natal schimbă datele problemei. În rolurile principale: Carmen Galin, Octavian Cotescu. Regia Elisabeta Bostan
00:00 **Adevăratele stele** (r)
01:30 **Teatru în fotoliul de acasă** (r)
02:30 **Academica – Știință** (r)
03:30 **Am venit cu drag la voi** (r)
05:30 **Clubul diplomaților** (r)

DUMINICĂ
14 decembrie 2008

06:00 *Promo USH*
06:10 **Cinepanorama** (r)
06:30 **Universul cuvintelor** (r)
07:00 **Deutsche Welle**. Emisiune de Diana Popescu
07:30 **Deschide cartea !** Emisiune de Alexandru Mironov
08:00 **Lumină în suflet**. Emisiune de Sorin Bejan
09:00 **Grădinița fermecată**. Emisiune de Carmen Fulger
10:00 **Telemfiteatrul Universității Spiru Haret. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
12:00 **Cum vă place?** Emisiune de Violeta Sreciu
13:00 **Cronica scepticului**. Emisiune de Cristian Român
13:30 **Miorița – antologie de folclor tradițional**. Emisiune de Ioan Filip
14:00 **Academica – Ateneul artelor**. Emisiune de Mircea Micu
15:00 **Toată lumea pe gazon**. Emisiune de Viorel Popescu
16:00 **În căutarea folk-ului pierdut**. Emisiune de Maria Gheorghiu
17:00 **Din instituțiile statului**. Emisiune de George Nicolau
17:30 **Dor de-acasă**. Emisiune de divertisment. Realizator Puiu Stoicescu
19:30 **Sub semnul muzelor**. Emisiune de Vasi Cărbăuț
20:30 **Societatea Națională Spiru Haret**. Emisiune de Ciprian Vasilescu
21:00 **Contrapunet**. Emisiune de George Marinescu
22:00 **Café concert**. Emisiune de Sorin Petre
22:30 **Film artistic:** Iubirea vieții mele (SUA)
00:00 **Dor de-acasă** (r)
02:00 **Cum vă place!** (r)
03:00 **Contrapunet** (r)
04:00 **Sub semnul muzelor** (r)
05:00 **Toată lumea pe gazon** (r)

11:00 **La hanul morăriței**. Emisiune de Dumitru Cucu
11:57 *Promo*
12:00 **Teatru în fotoliul de acasă**. Emisiune de Viorel Popescu
13:00 **Nimic fără lege**. Emisiune de Florin Făniș
13:30 **Casa noastră**.
14:00 **Cine și unde ne sunt absolvenții**. Emisiune de Mugur Popovici
14:30 **Muzica anilor '80**. Emisiune de Daniel Paraschiv
15:00 **Amfiteatrul cultural: Istorie și istorii** (r)
16:30 **Cafeneaua literară**. Emisiune de Dumitru Cucu
17:00 **Exclusiv pentru premianți**. Emisiune de Carmen Fulger
18:00 **Cultura corpului**
19:00 **Cu lăutarii după mine**. Emisiune de Sorin Lupășcu
20:00 **Clubul liceenilor**. Emisiune de Vasi Cărbăuț
21:00 **Film artistic românesc:** Furtună în Pacific (1985). Regia Nicu Stan. În rolurile principale: Dan Condurache
22:20 **Un poet, trei poeme**. Emisiune de Lucia Mureșan
22:30 **Academica – Cărți și probleme**. Emisiune de Mihai Ungheanu
23:30 **Promo**

DUMINICĂ
21 decembrie 2008

06:00 **Cu lăutarii după mine** (r)
07:00 **Ecumenica**
08:00 **Stele de mâine**. Emisiune de Dumitru Lupu
08:20 **Un poet, trei poeme** (r)
08:30 **Tradiții și obiceiuri** (r)
09:00 **Știință și spiritualitate**. Emisiune de Alexandru Mironov
10:00 **Vorbiți, scrieți românește**. Emisiune de Valeriu Marinescu
10:30 **Un actor și rolurile sale**. Emisiune de Ion Bucheru
11:00 **Café concert**. Emisiune de Sorin Petre
11:30 **Românul – cetățean european**
12:00 **Ghici cine vine la Silvia**. Emisiune de Silvia Dumitrescu
13:00 **Deutsche Welle**. Emisiune de Diana Popescu
13:30 **Ilinca Dumitrescu și invitații săi**.
15:00 **Societatea Națională Spiru Haret**
15:30 **Mari concerte, mari interpreți, mari regizori**. Emisiune de Daniel Paraschiv
17:00 **În căutarea folk-ului pierdut**. Realizator Maria Gheorghiu
18:00 **Teleciclopedia valorilor românești**
19:00 **Am venit cu drag la voi**. Emisiune de Georgetel Nucă
21:00 **Film artistic:** Îngerul meu păzitor (SUA)
22:20 **Un poet, trei poeme**. Emisiune de Lucia Mureșan
22:30 **Capcana timpului**. Emisiune de Mircea Itu
23:00 **Café concert**. Emisiune de Sorin Petre
00:00 *Promo*

Oplnia națională

Revista
444.20.85
Fax:
444.20.91
E-mail:
tehno@spiruharet.ro

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ ESTE EDITATĂ DE FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MÂINE, UNIVERSITATEA SPIRU HARET

Solicitari de abonamente, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată, se pot adresa redacției: Bulevardul Timișoara nr. 58, Sectorul 6, București. Serviciul difuzare funcționează în Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București. Telefon 316.97.88/int.108. ISSN 1221-4019 și ISSN 1841-4265 (Opinia națională ONLINE)

Machetarea computerizată și tiparul executate de LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

NICHITA STĂNESCU (1933-1983) — O PANĂ DINTR-O ARIPĂ DE ÎNGER

Luiza MARINESCU

Decembrie 2008. Ce dimineată însorită! *Dacă timpul ar avea frunze /ce toamnă!* Și pe pervazul unei ferestre din blocul aflat în fața benzinăriei din Piața Amzei stă ridicată, de parcă ar dansa în cuvinte, o pană dintr-o aripă de înger. Copacul numit Gică mă privește și fructificată îmi dau seama că mai sunt câteva zile și se împlinesc 25 de ani de la moartea lui Nichita Stănescu la 13 decembrie, după cum pe 31 martie s-au împlinit, tot anul acesta, 75 de ani de la nașterea sa. *Moartea e starea de dinainte de a te naște* – îmi răsună în minte *Metamorfozele* și-mi dau seama că odată ce te-ai născut ai și-o altă opțiune. Mi-aduc aminte ce scria Nichita Stănescu în *Daimonul meu către mine: Schimbă-te în cuvinte, mi-a zis Daimonul, repede, cât mai poți să te schimbi*.

Mă plimb siderată printre cuvintele care răspândesc culoare, și-mi dau seama că ele aparțin oamenilor de lumină. Cum poate să se transforme personalitatea creatorului în cuvinte? În primul rând prin sensul funcției poetice care are deopotrivă valoare filosofică, psihologică, catarctică și estetică, prin reîmpropătarea expresiei, prin exuberanța lexicală, prin contrastul dintre neologism și arhaism, prin reînvierea miturilor și resuscitarea cuvintelor devalorizate. Nichita va rămâne multă vreme de acum înainte un brand al lirismului românesc și universal.

Colorate, cuvintele plutesc pe calea undelor. Se anunță premiul Nobel pentru literatură. Un fel de permis în Edenul la care visează toată lumea. Printre nominalizați se numără și Herta Muller, scriitoarea de limba germană, născută în Banat. Premiul Nobel pentru literatură pe 2008 a fost atribuit scriitorului francez Jean-Marie Gustave Le Clézio, a anunțat, joi, Comitetul Nobel. *Acesta* a indicat că îi acordă Premiul Nobel lui Le Clézio pentru că este „un autor al noilor frontiere, al aventurilor poetice și al extazului senzual, un autor care studiază umanitatea dinăuntru și din afara civilizației”.

Până acum, noi, românii, ne lăudăm cu trei Nobeluri: **Elie Wiesel**, evreu născut în România, laureat al Nobelului pentru Pace, **George Emil Palade**, savant american, născut tot în România, stins din viață la 8.10.2008, la vârsta de 96 de ani, răsplătit cu Nobelul pentru Fiziologie și Medicină, pe care l-a împărțit cu Albert Claude și Christian Duve, în anul 1974, pentru cel mai important element al cercetărilor lui, evidențierea unor particule, unde se realizează biosinteza proteinelor, numite ribozomi sau granulele lui Palade, și **Ioan Moraru**, răsplătit cu Premiul Nobel pentru Pace în 1985, care a fost atribuit Organizației „Medicii lumii pentru prevenirea războiului nuclear”. La Oslo, premiul a fost primit de cei trei conducători ai organizației, Mihail Kuzin (URSS), Ioan Moraru (România) și Bernard Lown (SUA). Stins din viață, la 62 ani, la 19 decembrie 1989, Ioan Moraru n-a izbutit să realizeze, din păcate, în România, o filială a organizației „Medicii lumii pentru prevenirea războiului nuclear”, hărțile demersurilor sale, aflate la Institutul „Victor Babeș” și la Ministerul de Externe, rămânând o mărturie demnă de cercetat a unui eșec cauzat nu doar din motive birocratice.

Nobelul literar provoacă discuții aprinse în fiecare an pe scena culturală românească. Ce candidați am mai avut pentru Nobel? Prin 1977 Artur Lundknust îl propusese pentru premiul Nobel pentru literatură pe Nichita Stănescu. În 1980 e propus de Academia suedeză și poetul candidează la Premiul Nobel alături de Elitis, Frisch, Senghor și Borges. Premiul este dat poetului grec Odysseas Elitis. Complexul absenței unei asemenea distincții de pe blazonul patriotic autohton se consumă încă și astăzi, atât în cadrul restrâns al elitelor, cât și în cel mult mai generos al maselor.

Personalitate lirică de rang înalt, cu un limbaj specific, cu un stil de viață unic, innoabil de talente pentru desen și pentru interpretarea pianistică, adolescentul cu o sprânceană rasă, geniul poetic vital, jucăuș, parodic, improvizator, teoretician al poeziei fonetice, morfologice și sintactice, inventator al necuvintelor, cel mai rafinat poet erotic care a scris într-o lume rigidă, în care lirica de dragoste era socotită o temă intimistă minoră, Nichita Stănescu este un creator de graniță între o modernitate refuzată și o alta reînventată care schimbă limbajul, temelie și miturile lirismului. Admirator al lui Vasile Pârvan și nu al lui Mihai Eminescu în privința modelului existențial, Nichita Stănescu a tradus miturile culturii universale în „limba poezescă”. *Nu-mi aduc bine aminte momentul în care am simțit vocația poeziei. Vreau să subliniez că poezia scrisă este numai o formă a poeziei și ea este*

rezultatul poeziei trăite. Nu-mi aduc foarte bine aminte când am început să trăiesc poezia, dar mi-aduc foarte bine aminte când am început să încerc să o scriu: aproape de îndată ce am învățat să scriu și să citesc. Prima barieră pe care am rupt-o a fost aceea a cuvintelor (înțelegând că ele sunt materialul poeziei) făcându-mă să mă întorc de la poezia personală, strict legată de cuvinte, la o poezie din ce în ce mai impersonală, deci cu o adresă mai largă. Sesizând concretețea cuvântului și surprinzătoarea lui asemuire cu structura materiei, mi-am dat seama că el este casa sufletului meu și am realizat cu intensitate că limba română este patria mea spirituală. Devenind în timp poliglot de limba română, destulul mă îndreaptă către întrebarea, care a început să se repete din ce în ce mai des în sinea mea: Ce fac cu materialul lingvistic și cu dragostea mea de poezie? Îmi răspund din ce în ce mai acut, până când voi izbuti să-mi îndrept direcția poeziei către această deviză: A face câte ceva pentru cuvinte, iar restul, pentru oameni! (Nichita Stănescu, „Biografie”).

Se spune că în copilărie a fost frumos ca un înger cu părul bălai. Și a învățat limba îngerească pe care a folosit-o toată viața lui. În anii maturității obișnuia să se numească în glumă *antrenor de îngeri*, deoarece casa lui era înconjurată în permanență de tineri străini aspiranți la gloria scrisului. Plimbându-se printre oameni și cărți, Nichita a înțeles că *omul este un accident al luminii* (*Timpul ca lumină, Respirări*, 1982) și că cea mai mare densitate a luminii o poți capta și emite prin cuvânt. Întâlnirile lui Nichita cu îngerul au rămas consemnate în cărți de veșnică recitare. *Îngerul se uită posomorât*

Poetul ca n' soldatul

Poetul ca n' soldatul nu are viață personală. Viata lui personală este praf n' pulbere.

El ridică în chestii circconvoluțiunilor lui sentimentele furtive și le apropie, le apropie de ochi pînă cînd le face una cu propriul său ochi.

El îi pune urechea pe bustul cîinelui fîmînd și îi miroase cu nasul lui botul întredus al pînă cînd nasul lui și botul cîinelui sunt totuna.

Pe coldurile groaznice el îi face vînt cu aripile păsărilor pe care tot el le sperie ca să le facă să zboare.

Să nu-l credeti pe poet cînd plînge. Niciodată lacrima lui nu e lacrima lui. El a stors lacrimile de lacrimi. El plînge cu lacrima. Lacrimilor.

Poetul e ca n' timpul. Mai repede sau mai încet

la mine: Eu aș fi vrut să fac din tine un om, iar nu un înger. De ce mă dezamăgești? (Respirări, 1982, p. 67). Ioan Grigorescu, prietenul său din copilărie, scria: „Nichita a fost mai întâi înger. Cu el însuși vorbește în poezie, cu el, copilul, atunci când se adresează îngerului”, acel înger în stare să-i traducă totul – iarba, frunza, stelele, până și gândul pietrelor” (Ioan Grigorescu, *Album*, 1984, p. 27). N-a fost un Hristos sau un trimis al lui Dumnezeu, un Mesia sau un Profet, ori un făuritor de religii. Discipolii săi

mărturiseau: „Se considera trimisul lui Eminescu, sluga lui întru slujirea limbii române” (Ion Horea, în *Album*, 1984, p. 236). Înainte de toate, pentru Nichita, cuvintele erau ca un fel de umbră de aur în conștiință, pe care o arunca structura materiei (*Despre limbajul artistic*, în *Respirări*, 1982).

Poetul ca și soldatul nu are viață personală – spunea Nichita Stănescu. *Biografia poetului e opera lui. Eu încerc în spatele acestei opere, să creez un personaj. Un autor posibil al versurilor mele. Dacă ele au un caracter – ca orice poezie lirică – metafizic, încerc să fac din personajul meu un personaj concret, fizic. O asemenea declarație de independență se configurează încă de la debutul său, căci fie că versurile sunt argotice sau bășcălioase sau, dimpotrivă, grave și semantice profunde, ele dau glas manifestărilor spirituale ale vocii lirice. Cuvintele nu mai sunt de ajuns pentru prinderea substanței poetice? Atunci ele sunt negate și astfel necuvintele devin purtătoare*

gravitatea reală sau mimată a scrisului existențial, Nichita Stănescu făcea evidentă tendința sa de a așeza discursul liric sub semnul jocului și schița proiectul unui spațiu ce promitea o nouă situare a eului liric față de univers. Creator al propriului public, care să-i recepteze întregul și preaplînul liric în timp, Nichita Stănescu e un poet al lecturilor succesive, care investighează și care înregistrează schimbări de semn în apreciere de la o epocă la cealaltă. Scrisul lui nu obosește receptarea, căci versul său lasă o metaforă sonoră ce dă o lecție de construcție în poezie. Și dacă literatura unei epoci e ca o corabie care se scufundă, Nichita Stănescu rămâne cu siguranță printre supraviețuitori. Precum Cristofor Columb în oceanul poeziei, Nichita Stănescu descoperă un drum neumblat: și noul spațiu al literaturii avea să se lărgască progresiv devenind un continent în creația generațiilor tinere. Poemele lui trebuie luate ca niște talazuri care se formează și se ridică pe nesimțite și care apoi se cufundă din nou în adâncurile mărilor de cuvinte. Nichita Stănescu apare ca fiind gata să construiască o lume nu atât dedusă din cea reală, cât mai ales o lume văzută ca rezultat al proiecției proprii subiectivității. El nu dorește o înscriere într-un model, o geometrizare a „spiritului adâncurilor”, ci, dimpotrivă, o perturbare a imaginii tradiționale a lumii, pentru o nouă cartografiere a lirismului. Poet al formulărilor neconvenționale, oscilând între extreme, întotdeauna preocupat de ineditul expresiei, Nichita Stănescu preia și asimilează sugestii ale înaintașilor, dezvoltându-le într-un mod singular, înglobându-le într-o viziune particulară, unică și inconfundabilă. El va scrie altfel decât până atunci în poezia românească și în literatura lumii. Cuvintele devin „necuvinte”, spațiul poetic are „noduri și semne”, prin insolitul versurilor poezia devine un fluid de dincolo de lucruri, rostindu-se de la sine, poetul fiind doar un mediu, vocea prin care poezia se exprimă singură. Această preocupare devine evidentă prin construirea unei mitologii proprii a limbajului, prin stabilirea unei relații fundamentale între *poet* ca „personaj” al unui scenariu mitic și cuvintele în căutare de sens. Înțelegând că întreaga cultură a lumii e un fenomen de limbă, iar cuvintele au cel puțin trei semnificații cunoscute îndeobște: cognitivă, etică și estetică, Nichita Stănescu a făcut ca poezia să nu rămână indiferentă față de nici o nuanță a cuvântului lingvistic. El a înțeles că poezia are nevoie de un limbaj în întregimea lui, multilateral și în toate elementele sale. Poezia lui stoarce toate sucurile limbajului și se mai numește și „hemografie”, căci *eu nu sunt altceva decât / o pată de sînge/ care vorbește* („Autoportret” în „Epica magna”). Inventator în specialitatea științelor limbajului universal Nichita Stănescu mărturisea: *Știința pe care eu am inventat-o este atât de subtilă, încât uneori se confundă cu firescul. Ea se numește hemografie, adică scrierea cu tine însuși. Această scriere încearcă să oprească în loc ceea ce nu poate fi oprit niciodată în loc; starea fericirii adică. Speranța secretă a celui care există, adică. Pricina secretă de a exista a celui care există, adică* (*Hemografia, Respirări*, 1982, p. 66).

Maestrul al vederii cuvintelor, el a descoperit cu uimire că există o civilizație a cuvintelor, așa cum există o civilizație a materiei organizată geometric. A devenit, în timp, cel mai aprig explorator al acestei civilizații, iar notațiile sale rămân mereu un subiect de tăcută meditație: *Ca și animalele, cuvintele se înmulțesc, au familia lor, se organizează în grupuri, pornesc la vânătoare, hăituesc sau sunt hăituite. Sau aiodoma plantelor, înfloresc din timp în timp, cresc în anumite zone geografice, fac fructe, se scutură, însămânțează cel mai fertil pământ al lumii, creierul uman* (*Despre limbajul artistic*, în *Respirări*, 1982). Undă, cuvântul de lumină, cuvântul demiurgic l-a fascinat de-a pururi pe poet care a înțeles că *Prima literă a oricărui cuvânt se află în trecut. Ultima literă – de asemeni. Numai trupul cuvântului e în prezent* (*Impotriva cuvintelor*, vol. *Laus Ptolemaei*, 1968). Transformând prin metaforă lumea reală în miracol, schimbarea poetului în cuvinte a intervenit firesc, după modelul demiurgic binecunoscut. Mărturisirea sa nu mai miră astăzi pe nimeni: *M-a izbit cu aripa un înger și am devenit rege... Dar mărturisesc că mi-e strămbă coroana* (*Schimbarea la față, Opere imperfecte*, 1979).

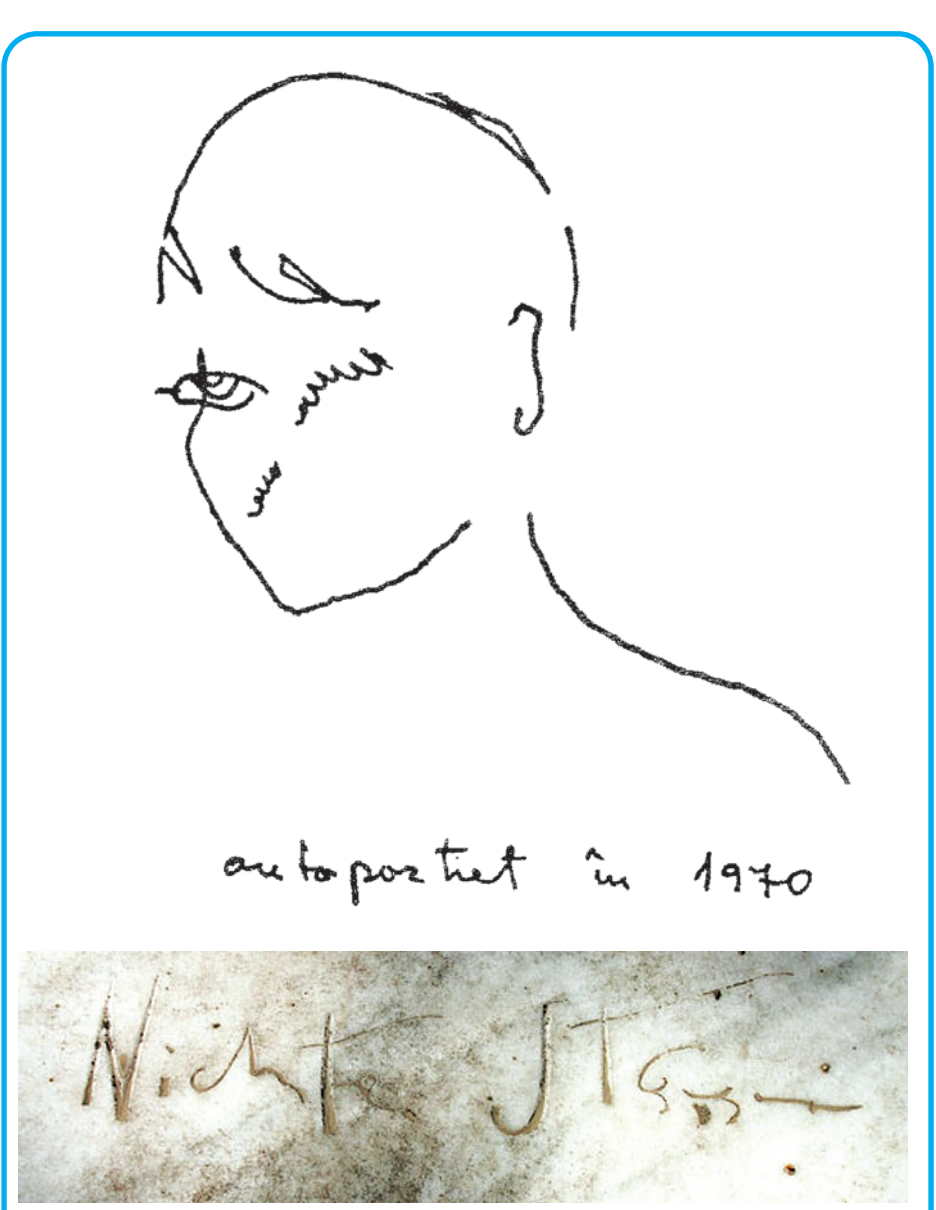
Înțelegând poezia drept ontică a realității, Nichita Stănescu își amintea despre posibilitățile omului de a cunoaște adevărul în întregime și de a-l descrie cu talent: *Umil dintre vechile mituri ale gânditorilor este acela de a descoperi adevărul într-o singură cifră. Vă amintesc mitul foarte frumos și foarte vechi, mitul literiei Aleph, care*

reprezintă nu numai făptura omului, dar, totodată, reprezintă punctul din Univers în care, dacă ești plasat, realizezi tot Universul în mod global (Realul social și realul estetic, Respirări, 1982, p. 115). Poeziile lui, instantanee ale realității trăite comprimă pentru posteritate neîmurmurita dorință de cunoaștere a umanității metamorfozată într-un paradox al meditației: Întunecând întunericul, / iată / porțile luminii (Haiku). Putem spune fără ezitare că în cultura românească și universală creația lui Nichita Stănescu rămâne plasată în Alephul liricii

eterne. Senior al luminii, pentru Nichita Stănescu porțile Edenului literar s-au deschis fără pașaportul pământesc al identității nobiliare nobeliene, semn că mărcile distincțiilor pământești sunt perfectibile.

E tot decembrie 2008. Ce dimineată ploioasă! Și pe pervazul unei ferestre din blocul aflat în fața benzinăriei din Piața Amzei stă neudată de lacrimile cerului, de parcă ar dansa în cuvinte, o pană dintr-o aripă de înger. Copacul numit Gică îmi confirmă *În spirit de haiku: Dacă timpul ar avea frunze /ce toamnă!*

Nichita Stănescu s-a născut la Ploiești, la 31 martie 1933. După studiile primare și liceale, a urmat cursurile Facultății de Filologie de la Universitatea din București (1952-1957).

A intrat în presa scrisă în calitate de corector la revista *Gazeta literară* (1957-1960), apoi, până în 1968, a fost redactor la secția de poezie a aceleiași reviste, condusă de Zaharia Stancu. În 1969, este numit redactor-șef adjunct la revista *Luceafărul*, unde a lucrat alături de Gheorghe Tomozei, Fănuș Neagu și Adrian Păunescu; iar între anii 1970 și 1973, este redactor-șef adjunct la revista *România literară*, condusă de Nicolae Breban. A mai colaborat și la alte reviste literare.

Primele poezii, trei la număr, îi apar, în martie 1957, aproape simultan, în revistele *Tribuna* din Cluj și *Gazeta literară*. Trei ani mai târziu urmează debutul editorial cu volumul de versuri *Semnul iubirii* (1960). Debutul și creațiile ulterioare l-au impus pe Nichita Stănescu în atenția criticii literare și în cea a cititorilor, aducându-i renumele de poet modern, cu o viziune lirică nouă și constructivă și cu un limbaj poetic original, fiind considerat, de cea mai mare parte a criticilor literari, cel mai reprezentativ poet pentru generația anilor '60.

Cărțile de versuri publicate după debut au fost: *O viziune a sentimentelor* (1964, Premiul Uniunii Scriitorilor pentru poezie), *Dreptul la timp* (1965), *11 elegii* (1966), *Roșu vertical* (poezie patriotică, 1967), *Out și sferă* (1967), *Alfă* (antologie, 1967), *Laus Ptolemaei* (1968), *Necuvintele* (1969, Premiul Uniunii Scriitorilor pentru poezie), *Un pământ numit România* (poezie patriotică, 1969), *În dulcele stil clasic* (1970), *Poezii* (antologie, 1970), *Belgradul în cinci prieteni* (1972; a apărut în 1971 la Belgrad, în traducerea lui Adam Puslojić, *Măreția frigului* (1972), *Clar de inimă*

(antologie, 1973), *Starea poeziei* (selecție de autor, 1975, Premiul Uniunii Scriitorilor pentru poezie). Ultima sa perioadă de creație este ilustrată de volumele: *Epica Magna* (1978, Premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române), *Opere imperfecte* (1979), *Noduri și semne. Recviem pentru moartea tatălui* (selecție, 1982). Poezia lui Nichita Stănescu a fost tradusă în majoritatea limbilor europene.

A scris eseuri și evocări, confesiuni, care au fost adunate în volumele: *Cartea de recitare* (1972, Premiul Uniunii Scriitorilor pentru publicistică), *Respirări* (1982), *Antimetafizica* (postum, 1985). A publicat, împreună cu poetul Gheorghe Tomozei, și volumul pentru copii: *Carte de citire, carte de iubire*. A tradus din poeți sărbi, din T.S. Elliot.

Pentru creațiile sale a mai obținut, de-a lungul anilor, și alte premii. Astfel, pe lângă cele patru premii acordate de Uniunea Scriitorilor și cel acordat de Academia Română, s-a stins din viață la 1975, cu Premiul Internațional pentru Poezie „Gottfried von Herder”, decernat de Academia Austriacă în 1976, iar în 1982 a câștigat Marele Premiu „Cumuna de Aur” la Festivalul Internațional „Serile de Poezie de la Strunga”, din Macedonia. La propunerea din 1979 a Academiei Suedeze, a candidat în 1980 la obținerea Premiului Nobel pentru Literatură, care a fost cucerit de poetul grec Odysseas Elitis.

Grav bolnav, s-a stins din viață la 13 decembrie 1983, la București.

Postum, i-au fost publicate volumele: *Amintiri în prezent, Ordinea cuvintelor* (1957-1983) (2 vol., 1985), *Fiziologia poeziei* (selecție din eseistica publicată, 1990), *Argotice* (transcrise din 1955, apărute în 1992).

La 3 iulie 1990, a fost ales membru titular post-mortem al Academiei Române.

Grupaj realizat de Mioara IORDACHE